

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแบบการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่างกัน และเพื่อศึกษาแบบการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารบทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. แนวคิดเกี่ยวกับแบบการเรียน
3. ความหมายของแบบการเรียน
4. ความสำคัญของแบบการเรียน
5. องค์ประกอบที่มีผลต่อแบบการเรียน
6. ทฤษฎีเกี่ยวกับแบบการเรียน
7. แบบการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบการเรียน

8.1 งานวิจัยในประเทศ

8.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิด เกี่ยวกับการ เรียนการสอน

การเรียนการสอน เป็นระบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนด้วยตนเอง และผู้เรียนกับสภาวะแวดล้อมอื่น ๆ (สันต์ ธรรมบำรุง 2526 :20) ผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก ทั้งนี้เพราะการเรียนรู็เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เมื่อร่างกายรับรู้ เหตุการณ์ในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างก็จะส่งต่อไปยังระบบประสาทส่วนกลางของสมอง แล้วจึงจะปรากฏเป็นการกระทำหรือการตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ (ประสาท อิศรปริศา 2523 : 8-9)

การเรียนหมายถึงการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในบุคคลซึ่ง เป็นผลมาจากการมี ประสบการณ์หรืออาจกล่าวได้ว่า การเรียนจะต้อง เริ่มต้นจากการที่บุคคลมีประสบการณ์ อย่างใดอย่างหนึ่งแล้วสิ้นสุดลงด้วยการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จากจุดเริ่มต้นถึงผลการกระทำ จะมีกระบวนการทางจิตวิทยาเกิดขึ้นในตัวบุคคล ซึ่งเรียกว่าการเรียนรู้ ถ้าพิจารณาเฉพาะ ผลที่เกิดขึ้นจะใช้คำว่า "การเรียน" (จินตนา ยูนิพันธ์ 2527 : 7)

ในเรื่องการเรียนรู้ นักจิตวิทยาการศึกษาได้ เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญซึ่งมี อิทธิพลต่อการจัดการศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ (พรณี ชูทัย 2522 : 135 - 136)

1. กลุ่มทฤษฎีเชื่อมโยง (Stimulus Response Association) มอง เห็นว่าการ เรียนรู้เกิดขึ้นเนื่องจากการ เชื่อมโยงระหว่างสิ่ง เร้าและการตอบสนอง เน้นเกี่ยวกับ สิ่งที่สังเกตได้ในการ เรียนรู้และให้ความสนใจน้อยเกี่ยวกับกระบวนการคิด เพราะยากแก่การ สังเกต ปัจจุบันนี้มักจะ เรียกทฤษฎีกลุ่มนี้ว่า กลุ่มพฤติกรรมนิยม
2. กลุ่มทฤษฎีปัญญาหรือทฤษฎีสนาม (Cognitive-Field Theory) เน้น ความสำคัญของกระบวนการคิดที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลในช่วงการ เรียนรู้ ซึ่งหมายถึงการ เกิดการ หยั่งรู้ (Insight) ความความคิดหรือการที่แต่ละบุคคลรับรู้สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวว่าแตกต่าง กันหรือเหมือนกันอย่างไร โดยการจัด เรียบ เรียงความคิด เดิมหรือประสบการณ์เดิม เข้า เป็น ความคิดใหม่

จากทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ผู้สอนควรจะ เข้าใจจิตวิทยา การเรียนรู้ที่มีผลต่อการ เรียนการสอน ทำให้ผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่

ผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งประมวลได้ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) เนื่องจากการเรียนรู้เป็นเรื่องของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งระดับสติปัญญา ความสามารถ และวิธีการเรียน (เฉลิม วราวิทย์ 2526 : 89) ฉะนั้นในการเรียนการสอนจึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยผู้สอนหาวิธีกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน คอยเสริมกำลังใจ ให้ความสนใจ ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน

2. ความพร้อม (Readiness) คือสภาพความเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งความสนใจ และความรู้พื้นฐานที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการได้

องค์ประกอบที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม แบ่งได้ 2 ลักษณะคือ (สุนีย์ อีรคากร 2525 : 57)

2.1 องค์ประกอบภายในตัวผู้เรียน ได้แก่ วุฒิภาวะและความรู้พื้นฐาน หรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

2.2 องค์ประกอบภายในสถาบันการศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรม วิธีการสอน ผู้สอน และสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป เป็นต้น

ในการเรียนการสอน ผู้สอนควรคำนึงถึงความพร้อมเพราะจะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มีความสนใจ และความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการเรียนได้เป็นอย่างดี

3. การรับรู้ (Perception) หมายถึงกระบวนการซึ่งสมองแปลความหมาย ข้อมูลที่ได้จากการสัมผัสของร่างกายกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้าภายนอกให้เป็นสิ่งที่มีความหมาย การรับรู้จะดีขึ้นถ้ามีประสบการณ์เดิมมาก่อน เพราะจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ (ชูชีพ อ่อนโคกสูง 2522 : 90) ผู้สอนจึงควรสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อธิบายหรืออภิปรายปัญหาาร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจผู้เรียนในทัศนะต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น และผู้สอนควรให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีการรับรู้ที่ถูกต้อง เหมาะสมตามปทัสฐานที่คนทั่วไปยอมรับ

4. การจูงใจ (Motivation) เป็นหัวใจสำคัญในการที่จะผลักดันให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม กำหนดแนวทาง และมีความพยายามในการทำภารกิจ

ต่าง ๆ ให้สำเร็จไปด้วยดี เช่น ผู้เรียนจะเรียนได้ดีขึ้นเมื่อมีแรงจูงใจที่เหมาะสม ทั้งนี้ เพราะแรงจูงใจของผู้เรียนมีส่วนช่วยโดยตรงที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งจะมีผลต่อการสร้างความพร้อมในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล (วุฒิชัย จานงค์ 2521 : 96) ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องสังเกตและทำความเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน เพื่อหาวิธีการส่งเสริมการจูงใจในทิศทางที่พึงปรารถนาและเหมาะสม

5. การถ่ายโยงและการสะสม (Transfer and Retention) การเรียนรู้ จะมีประโยชน์ถ้าผู้เรียนสามารถสะสมสิ่งที่เรียนไว้เพื่อใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ การเรียนรู้สิ่งที่มีความหมายจะช่วยให้มีการสะสมได้ดีที่สุด (สุวัฒน์ มุทธเมธา 2523 : 82 - 86) และการถ่ายโยงจะดีขึ้น เมื่อสิ่งที่เรียนมาแล้วมีความสัมพันธ์หรือคล้ายคลึงกับสถานการณ์ใหม่ ดังนั้นผู้สอนจึงควรใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสะสมสิ่งที่เรียนไปไว้ให้เกิดประโยชน์

6. การเรียนรู้ทางพุทธิพิสัย (Cognitive Learning) อาศัยกระบวนการทางสมองในการคิดหาสาเหตุ ประเมินผล และสร้างจินตนาการ จึงเป็นการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย การเข้าใจ การสร้างความคิดรวบยอด และการจำ การเรียนรู้ต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในสภาพและโอกาสต่าง ๆ ฉะนั้นผู้สอนต้องพิจารณาในด้านกระบวนการทางสมองของผู้เรียน โดยเฉพาะวิธีแก้ปัญหา การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และคิดหาเหตุผล มากกว่าพิจารณาในด้านผลของความรู้ (สุวัฒน์ มุทธเมธา 2523 : 86 - 88)

7. การเรียนรู้ทางจิตพิสัย (Affective Learning) เป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ และค่านิยมของบุคคลซึ่งสัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่ที่บุคคลเรียนรู้ ฉะนั้นในการจัดการเรียนการสอนจึงต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย และแก้ปัญหาาร่วมกัน ทำให้ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนมีลักษณะทางจิตพิสัยคือสิ่งต่าง ๆ อย่างไร (สุวัฒน์ มุทธเมธา 2523 : 88 - 92)

8. การเรียนรู้ทางทักษะพิสัย (Psychomotor Learning) มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการเรียนรู้ในด้านพุทธิพิสัยและจิตพิสัย เป็นการแสดงความสามารถของผู้เรียนในการควบคุมการทำกิจกรรมโดยใช้กล้ามเนื้อและเกี่ยวข้องทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ตัวผู้เรียนจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้อันมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

ในด้านการสอนที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ นั้น ผู้สอนควรใช้วิธีการสอนหลาย ๆ แบบ ทั้งนี้เพราะการสอนแต่ละครั้งย่อมประกอบด้วยจุดมุ่งหมายหลายประการ จุดมุ่งหมายแต่ละประการ เหล่านี้จะบรรลุผลสำเร็จได้ต้องอาศัยวิธีการสอนแต่ละแบบที่เหมาะสม ทั้งนี้มิได้หมายความว่าผู้สอนจะพิจารณาว่าวิธีสอนใดเป็นวิธีที่ดีที่สุด แล้วยึดวิธีนั้นวิธีเดียว ผู้สอนควรศึกษารายละเอียดของการสอนทุก ๆ วิธี แล้วตัดสินใจเลือกกว่าควรใช้การสอนวิธีใด โดยใช้จุดมุ่งหมายของการสอนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา (สมิทร คุฎาการ 2525 : 136 - 137) ประกอบกับผู้เรียนแต่ละคนมีแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน ผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างเหล่านี้ โดยจัดการสอนหลาย ๆ รูปแบบเพื่อให้เหมาะสมกับแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย (ไพฑูริย์ ลินลารัตน์ 2525 : 201) นอกจากนี้ สุรศักดิ์ หลานมาลา (2524 : 155) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับวิธีสอนว่า ผู้สอนควรมีกลยุทธ์ในการสอนหลาย ๆ แบบไม่ควรจะยึดถือวิธีสอนในรูปเดิมอยู่ตลอดเวลา และการเรียนการสอนที่ดีควรจะเป็นสื่อกลางทั้งสองทางคือครู เรียนจากศิษย์ และศิษย์ เรียนจากครู

ประสิทธิภาพในการสอนระดับมัธยมศึกษา เป็นเรื่องที่ได้รับการเน้นอยู่ในแผนการศึกษาตลอดมา แต่ละสถานศึกษาก็พยายามที่จะส่งเสริมให้ผู้สอนมีสมรรถภาพในการสอนเพื่อให้เกิดผลทางด้านประสิทธิภาพของการเรียนการสอนสูงสุด ซึ่งในแง่ทฤษฎีทางการศึกษาจะคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยพยายามวิเคราะห์วิจัยว่า ปฏิสัมพันธ์อย่างไรระหว่างผู้เรียนและผู้สอนจึงจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด (วิจิตร ศรีสอน 2524 : 51)

การจัดการเรียนการสอนที่ได้ผลและมีประสิทธิภาพนั้น อี จี โบก (E.G. Bogue 1974 : 150) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้สอนต้องคำนึงถึงมโนทัศน์ (Concept) 4 ประการ คือ

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาความเป็นอิสระทางปัญญา (Intellectual Independent) ฉะนั้นผู้สอนต้องให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็นหรือใช้สติปัญญาอย่างเต็มที่

2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการเฉพาะตัว (Indiosyncratic Process) เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งความสนใจและวิธีการเรียน ฉะนั้นผู้สอนต้องระลึกไว้เสมอว่า ไม่มีวิธีสอนใดที่จะใช้ได้ผลดีสำหรับผู้เรียนทุกคน

3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีชีวิตชีวา (Active Process) ฉะนั้นจะต้องช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับสภาพแวดล้อมในการเรียนอยู่เสมอ

4. การเรียนรู้ถึงวิธีการเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญกว่าการเรียนเนื้อหาวิชา ฉะนั้นผู้สอนไม่ควรมุ่งถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน จึงกล่าวได้ว่า การเรียนการสอนมีส่วนสัมพันธ์กันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพนั้น นอกจากผู้สอนต้องมีทักษะในการสอน มีความเข้าใจในระบบการเรียนการสอน และเข้าใจเกี่ยวกับการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ทางการสอนแล้ว ความมุ่งให้ความสนใจผู้เรียนเป็นประการสำคัญ เพราะผู้เรียน เป็นองค์ประกอบหลักในการจัดการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับแบบการเรียน

การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เป็นหัวใจสำคัญของปัญหา ซึ่งผู้ที่อยู่ในแวดวงการศึกษาคิดกันมาช้านานว่าจะทำอย่างไร จึงจะสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้และพัฒนามากที่สุดตามศักยภาพของเขา ได้มีการค้นคว้าเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่สำคัญอันนี้ เช่น ศึกษาหารูปแบบที่ดีของหลักสูตร โรงเรียน วิธีสอน และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ซึ่งคิดว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา ทักษะความรู้พื้นฐาน (Cognitive Factor) และองค์ประกอบทางด้านจิตใจ (Non-Cognitive Factor หรือ Affective Factor)

งานด้านหนึ่งที่สำคัญคือ นักจิตวิทยาและนักการศึกษามุ่งให้ความสนใจศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน ผลการวิจัยศึกษาค้นคว้าด้านนี้ในปัจจุบัน ก็เป็นที่ยอมรับกันอย่างแจ่มแจ้งแล้วว่า ผู้เรียนมีความแตกต่างกันมากในหลาย ๆ ด้าน

ครูควรจะยอมรับและทำความเข้าใจในลักษณะที่สำคัญอันนี้ ครูที่ดีมีประสบการณ์ในการสอนมาเป็นระยะเวลาพอสมควร ก็จะยอมรับว่าผู้เรียนแต่ละคนเรียนได้ดีในสภาพที่แตกต่างกัน อีกทั้งมีวิธีการเรียนแตกต่างกันไปเฉพาะตัว ไม่มีวิธีสอนใดดีที่สุดซึ่งสามารถใช้ได้เหมาะสมกับผู้เรียนทุกคน จึงเป็นภาระที่สำคัญของครูในอันที่จะหาวิธีการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด และการทำความเข้าใจด้านความชอบ ความต้องการของผู้เรียน ก็เป็นข้อมูลที่สำคัญอันหนึ่งสำหรับครูเพื่อใช้พิจารณาเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมในช่วง 10 กว่าปีมานี้ นักจิตวิทยาการศึกษาได้ให้ความสนใจในเรื่องแบบการเรียนของผู้เรียน มีงานวิจัยต่าง ๆ ออกมามากมายคือ การศึกษาแบบ (Style) ต่าง ๆ ของการเรียน ซึ่งมีความหมายเกี่ยวข้องกับวิธีการที่ผู้เรียนชอบในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ (อัจฉรา ธรรมมาภรณ์ 2531 : 32)

แนวคิดเกี่ยวกับแบบการเรียน (Learning Style) เกิดขึ้นและเริ่มเป็นที่รู้จักในช่วงปี ค.ศ. 1971 - 1972 นี้เอง คำนี้มีความหมายคล้ายคลึงกับแบบการคิด (Cognitive Style) แต่จะเน้นเฉพาะในสภาพการศึกษา แบบการคิด (Cognitive Style) คำนี้พัฒนามาจากผลงานทางด้านจิตวิทยาการทดลอง (อัจฉรา ธรรมมาภรณ์ 2531 : 33) ในระยะแรกคำนี้ไม่ได้นำมาเกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกหรือการสอนเลยแต่จะใช้อธิบายในแง่ที่ว่ามีความแตกต่างระหว่างบุคคลในทางด้านลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิด เช่น วิธีการรับรู้ วิธีการจำ วิธีการคิดแก้ปัญหา หรือกล่าวโดยสรุปคำนี้เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดกระบวนการ (Information Processing) ของบุคคลนั่นเอง ที่เป็นแบบเฉพาะตัว ส่วนแบบการเรียน (Learning Style) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพต่าง ๆ ของการเรียนการสอนที่ผู้เรียนชอบ และผู้เรียนคิดว่าเรียนได้ดีในสภาพนั้น ๆ หรือโดยสรุปใช้อธิบายว่าผู้เรียนชอบเรียนอย่างไร

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความสนใจในด้านนี้มาก มีศูนย์วิจัยชื่อ Learning Style Network อยู่ที่ St. John's University ศึกษาค้นคว้าด้านนี้ โดยเฉพาะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนวิธีหนึ่ง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านนี้ได้ให้แนวคิด ว่า แบบการเรียน (Learning Style) ของผู้เรียน เป็นข้อมูลที่สำคัญที่สุดอันหนึ่งสำหรับครู เพื่อใช้ประกอบการที่จะวิเคราะห์หาทางนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Jame W. Keefe 1979 : 131)

แบบการ เรียนจึง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันหนึ่งซึ่งควรให้ความสนใจ เพื่อนำมา ประกอบการวางแผนการสอนให้สอดคล้องกับความชอบและความต้องการของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของการ เรียนรู้ของตัวผู้เรียน ซึ่ง เป็นเป้าหมายสำคัญ

ความหมายของแบบการ เรียน

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของแบบการ เรียน (Learning Style) ไว้หลายนิยามดังต่อไปนี้

แอนโทนี เอฟ กริกอร์ช (Anthony F. Gregorce 1979 : 234) กล่าวว่า แบบการ เรียนประกอบด้วยพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งใช้ เป็นตัวบ่งชี้ว่าบุคคล เรียนรู้ได้อย่างไร และปรับตัว เข้ากับสภาพแวดล้อมของคนอย่างไร แบบการ เรียนยัง เป็นตัวแนะว่าจิตใจของ บุคคลทำงานอย่างไร

เดวิด อี ฮันท์ (David E. Hunt 1979 : 27) ให้ความหมายว่า แบบการ เรียนเป็นสิ่งที่อธิบายว่าผู้เรียนเรียนอย่างไร ไม่ใช่เรียนอะไรมาบ้างแล้ว

เอคเนส จี เรสเลอร์ และ วิคเตอร์ เรสไมวิก (Agnes G. Rezler and Victor Rezmovic 1981 : 28) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แบบการ เรียนหมายถึง ลักษณะที่แต่ละบุคคลรับรู้และประมวลข้อมูลในสภาพต่าง ๆ ของการเรียนรู้

เจมส์ คัมบลิว คีเฟ (Jame W. Keefe 1984 : 61) ได้ให้ความหมายว่า แบบการ เรียนประกอบด้วยองค์ประกอบด้านปัญญา ร่างกาย และอารมณ์ แบบการ เรียนเป็น ลักษณะที่ค่อนข้างคงที่ บ่งชี้ว่าผู้เรียนรับรู้ มีปฏิสัมพันธ์ และตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางการ เรียนอย่างไร

ลินดา เอช สมิต และ โจเซฟ เอส เรนซัลโล (Linda H. Smith and Joseph S. Renzulli 1984 : 45) ได้กล่าวว่า แบบการ เรียนเป็นลักษณะของ ยุทธศาสตร์ทางการ เรียนรู้ที่นักเรียนชอบใช้ในการ เรียน

จากความหมายต่าง ๆ ของแบบการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า นักการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความหมายของแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ทั้งนี้ เพราะนักการศึกษาแต่ละคนได้ให้ความสำคัญและศึกษาดูแปรต่าง ๆ กัน แต่อย่างไรก็ตาม ก็อยู่ในขอบเขตของการอธิบายเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่าง ผู้เรียนกับสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ โดยนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า คำนิยามหรือความหมายของแบบการเรียนรู้ไม่ควรต้องถูกกำหนดแน่นอนตายตัว ทั้งนี้ เพราะ ทั้งนักวิจัยและผู้ปฏิบัติต้องการที่จะทดลองอย่างกว้างขวาง ก่อนที่จะให้คำนิยาม ความหมาย ของแบบการเรียนรู้ ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปได้ (Rita Dunn 1981 : 373) .

ดังนั้นจึงสามารถสรุปความหมายของแบบการเรียนรู้ได้ว่า แบบการเรียนรู้หมายถึง ลักษณะวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบใช้ในการเรียนรู้และตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม

ความสำคัญของแบบการเรียนรู้

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญหรือประโยชน์ของการที่ครูผู้สอนจะศึกษาและ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

โจเซฟ ฮิลล์ (Joseph E. Hill 1971 อ้างถึงใน Rita Dunn และคณะ 1981 : 375) ซึ่งให้เห็นความสำคัญของแบบการเรียนรู้หรือแบบการคิด (Cognitive Style) ว่าเป็นวิถีทางหนึ่งที่สามารถจะค้นพบเกี่ยวกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้

เจมส์ ดับบลิว คีเฟ (Jame W. Keefe 1979 : 131) ได้ชี้ประโยชน์ของการวิเคราะห์แบบการเรียนรู้ของผู้เรียนว่า แบบการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมทางการเรียน การสอนแบบหนึ่ง เป็นเครื่องมือชนิดใหม่ในการปฏิบัติงาน เป็นแนวทางใหม่ในการพิจารณา ถึงกระบวนการเรียนการสอน และแนวความคิดของผู้เรียนได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังเป็น พื้นฐานในการวางแผนการสอน เพื่อทำการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนแต่ละคนด้วย และยัง อธิบายเพิ่มเติมว่า แบบการเรียนรู้จะสามารถบอกได้ว่านัก เรียนผู้นั้นจะ เรียนอะไรได้ดีที่สุด ด้วยวิธีการใด และสะท้อนให้เห็นการพัฒนาของบุคลิกภาพ การปรับตัวกับสภาพแวดล้อม

โดโรธี เอส เดวิส และ พิลลิส ชีแอสสัน สวิมเมอร์ (Dorothy S. Davis and Phyllis Chiasson Schwimmer 1981 : 377) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบการเรียนรู้ว่า การศึกษาแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการไม่ละเลยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล และเป็นการเตรียมลู่ทางไปสู่การที่นักเรียนจะเรียนรู้ได้สะดวกง่ายขึ้น และมีสติปัญญาที่จะเจริญขึ้นด้วย

เดวิด อี ฮันท์ (David E. Hunt 1981 : 647) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการค้นหาแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนว่า จะเป็นแนวทางนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพกับผู้เรียน และการที่ได้อุ้เกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียนจะช่วย เสนอแนะต่อครูผู้สอนที่จะจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม

ริต้า ดันน์ โทมัส เดอ เบลโล และ แพทริเชีย เบรนแนน (Rita Dunn, Thomas De Bello and Patricia Brennan 1981 : 372) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบการเรียนรู้ว่า การวินิจฉัยแบบการเรียนรู้จะ เปิดทางไปสู่การคาดคะเน การสอนของแต่ละบุคคลบนพื้นฐานของเหตุผลมากกว่า และแบบการเรียนรู้ยังคงให้พลังอำนาจมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สำหรับการที่นักการศึกษาจะได้ใช้ในการวิเคราะห์ แรงจูงใจ และช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ด้วยเหตุนี้แบบการเรียนรู้คือพื้นฐานของความจริงสมัยใหม่ที่จะเข้าถึงการศึกษได้

เคนเนทท์ ดันน์ (Kenneth Dunn 1981 : 386 - 387) ได้ศึกษาถึงประโยชน์ของการวิเคราะห์แบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสรุปได้ว่า ถ้าครูทราบแบบการเรียนรู้แล้วจะช่วยครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ถูกต้องแล้วจะทำให้เกิดผลดี คือนักเรียนมีความสามัคคีกัน เอาใจใส่ซึ่งกันและกันมากขึ้นมีสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ ทศนคติต่อตนเองและโรงเรียนดีมากขึ้น ลดพฤติกรรมด้านอาชญากรรมของนักเรียน และเป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนลาออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษา

ลินดา เอช สมิต และ โจเซฟ เอส เรนซัลโล (Linda H. Smith and Joseph S. Renzulli, 1984:44) กล่าวว่า ประโยชน์ของการเข้าใจแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้สอนสามารถใช้วิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับนักศึกษาของตน

เพจจี ฟรายด์แมน และโรเบิร์ต อัลลีย์ (Peggy Friedman and Robert Alley 1984 : 80 - 81). ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการที่ครูจะนำแบบการ เรียนไปใช้ว่าครูสามารถใช้แบบสำรวจแบบการ เรียนของนักเรียน เป็น เครื่องมือที่จะพบทางสร้างสรรค์ ในการที่จะทำให้กระบวนการ เรียนรู้ของนักเรียนแต่ละบุคคล เพิ่มสูงขึ้น หรือจะ เป็นการง่ายขึ้นที่ ครูจะทำงานที่มีประสิทธิภาพกับนักเรียน

อิจลรา ธรรมาภรณ์ (2531 : 33 - 36) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบการ เรียนโดยสรุปไว้ว่า ผู้เรียนมีแบบการ เรียนที่ทุกคนชอบแตกต่างกัน และครูควรใช้ความสำคัญ ในการวิเคราะห์แบบการ เรียนที่ผู้เรียนชอบอันนี้ เพื่อ เป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผน จัดสภาพ การเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน ซึ่งทำให้เกิดผลดีตามมา คือ สัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนสูงขึ้น และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีคือ โรงเรียนและ เนื้อหาวิชา รวมทั้งแก้ปัญหาวิสัยบางอย่าง ในชั้นเรียนได้

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปความสำคัญ และประโยชน์ของการศึกษา แบบการ เรียนของผู้เรียนได้ว่า ถ้าครูผู้สอนวิเคราะห์หรือศึกษาแบบการ เรียนของผู้เรียน จะ ทำให้ ผู้สอนตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และทราบถึงวิธีการ เรียนรู้ที่ ผู้เรียนชอบและสะดวกในการ เรียนรู้ ที่จะทำให้เกิดผลการ เรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้งทราบถึงแรง จูงใจในการเรียน และการปรับตัว เข้ากับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ซึ่งสิ่ง เหล่านี้จะเป็นข้อมูล พื้นฐานที่สำคัญ ในการที่ครูจะใช้ตัดสินใจในการวางแผน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะแบบการ เรียนของผู้เรียน และนั่นหมายถึงการที่ครูทำงานที่มี ประสิทธิภาพต่อผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลดีต่อมาในอีกหลายประการคือ สร้างความสามัคคีในหมู่ ผู้เรียนด้วยกันเอง ลดพฤติกรรมด้านอาชญากรรมและแก้ปัญหาวิสัยบางอย่างในชั้นเรียนได้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเพิ่มสูงขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ต่อโรงเรียนและ เนื้อหาวิชา ที่ดีขึ้น และ เป็นการป้องกันทางหนึ่งที่ไม่ให้นัก เรียนต้องออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษา

การนำแบบการ เรียนของผู้เรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนจะเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ครูผู้สอนด้วย เพราะถ้านักเรียนพอใจและตั้งใจในการ เรียนแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่พึงประสงค์ก็จะไม่เกิดขึ้นในห้องเรียน ครูก็สามารถจัดกิจกรรมการ สอนได้อย่างง่ายขึ้น ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างศิษย์กับครูก็จะเป็นไปด้วยดี โดยเฉพาะวิชา คณิตศาสตร์ซึ่งมีจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2524 ว่าต้องการให้นักเรียน

รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิด เป็น ทำ เป็น รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยไม่หา ความรู้และทักษะอยู่เสมอ รักการทำงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน และรู้จักประหยัด (กระทรวงศึกษาธิการ :2524 : 7) ก็จะทำให้ได้ง่าย เพราะ นักเรียนจะไม่เกิดอคติและต่อต้านการสอนของครู และถ้าจะวัดความสำเร็จของการศึกษาด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและการพัฒนาตนเองของผู้เรียน การศึกษาแบบการ เรียนรู้ของผู้เรียน ก็จะทำให้หน้าที่นี้ได้อย่างสมบูรณ์เช่นกัน

องค์ประกอบที่มีผลต่อแบบการ เรียน

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาการศึกษาได้ศึกษาและอธิบาย เรื่ององค์ประกอบที่มีผลทำ ให้แบบการ เรียนของบุคคลแตกต่างกันไป มีดังนี้

เอลซี แคนฟิลด์ และเอส แลฟเฟอร์ตี (Elsie Canfield and S. Lafferty 1970 : 374) ให้ทัศนะว่า แบบการ เรียนของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ

6 ประการคือ

1. การ เรียนรู้ทางวิชาการ (Academic Conditions)
2. สภาพโครงสร้างทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่ให้การศึกษา (Structural Conditions)
3. เงื่อนไขของความสำเร็จ (Achievement Condition)
4. เนื้อหา (Content) และการจัดระบบการ เรียนการสอน
5. วิธีการ เรียนรู้ที่นิยมชมชอบ ((Mode of Preferred Learning)
6. ระดับการกระทำที่คาดหวัง (Expectation of Performance Level)

โจเซฟ ฮี ฮิลล์ (Joseph E. Hill 1971 : 375) ได้อธิบายว่าแบบ การ เรียน เป็นผลสะท้อนมาจากลักษณะและความนึกคิดที่จะลงมือปฏิบัติ รวมทั้งอิทธิพลทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมซึ่งมีผลต่อการรับจนถึงการแสดงออก

เดวิด เอ คอล์ม (David A.Kolb อ้างถึงใน Ritan Dunn และคณะ 1981:375) ให้ความคิดเห็นว่า สิ่งที่ทำให้วิธีการ เรียนรู้ของแต่ละบุคคลแตกต่างกันนั้น เป็นผล ที่สืบเนื่องมาจากบรรพบุรุษ (Hereditary Equipment) ประสบการณ์เดิม (Past

Experience) และการรวมสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

ริต้า ดันน์ และ เคนเนท ดันน์ (Rita Dunn and Kenneth Dunn : 1983 158) ได้อธิบายว่า ลักษณะของแบบการ เรียนของผู้เรียน เป็นแบบใดนั้นมีผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อม (Environmental Condition) เช่น เสียง แสง อุณหภูมิ การจัดที่นั่งในห้องเรียน
2. สภาพทางอารมณ์ (Emotional Condition) เช่น แรงจูงใจ ความมุ่งมั่นในการทำงานหรือความรับผิดชอบ
3. สภาพทางสังคม (Sociological Condition) เช่น การช่อมทำงาน เป็นรายบุคคล งานคู่ เป็นกลุ่ม และการตอบสนองในเรื่องการใช้อำนาจ
4. สภาพร่างกาย (Physical Condition) เช่น สมรรถภาพทางร่างกาย ความต้องการอาหาร การพักผ่อน การเคลื่อนไหว การใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
5. สภาพทางด้านจิตใจ (Psychological Condition) เช่น ลักษณะของโลกทัศน์ การใช้งานของสมอง ลักษณะการตอบสนอง บุคลิกลักษณะ

เจอโรลด์ อี เคมป์ (Jerrold E. Kemp 1985 : 50-53) ได้เสนอผลงานการวิจัยซึ่งสรุปได้ว่า การที่บุคคลจะมีแบบการ เรียนแบบใดจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้

1. หน้าที่ของสมองส่วนที่เรียกว่า เฮมิสเฟียร์ (Human Brain Hemisphere Functions) ซึ่งแต่ละคนจะมีลักษณะจำเพาะของสมองแตกต่างกันออกไป
2. เจือปนของการ เรียนรู้ โดย เฉพาะสิ่งแวดล้อมในห้อง เรียนมีผลต่อความสามารถของบุคคลในการ เรียนรู้ เป็นอย่างมาก และคนแต่ละคนจะตอบสนองต่อเจือปนของการ เรียนรู้ที่ไม่เหมือนกัน นอกจากนี้เจือปนใจการ เรียนรู้จะมีผลต่อความสำเร็จของแต่ละคนในการ เรียนรู้ด้วย
3. แบบการคิดทางการ เรียนรู้ (Cognitive Learning Style) ก็จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การ เรียนรู้ของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าองค์ประกอบที่ส่งผลให้บุคคลแต่ละคนมีแบบการ เรียนแตกต่างกัน ได้แก่ ความสามารถในการเรื่องต่อไปนี้ ประการแรกองค์ประกอบทางด้านชีวภาพของผู้เรียน ภาวะทางร่างกาย อารมณ์ หน้าที่ของสมอง - เคมีสเฟียร์ ประการที่สององค์ประกอบด้าน สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และประการที่สามองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ผู้เรียนได้รับและสะสมมา เช่น สถาบันทางการศึกษา การจัดแบบการ เรียนการสอน เงื่อนไขการเรียนรู้ ระดับการคาดหวังเกี่ยวกับงานและความ สำเร็จของผู้เรียน วิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนนิยมชมชอบและแบบการคิดของผู้เรียน ซึ่งองค์ประกอบ เหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กัน และผสมผสานกันที่ทำให้บุคคลมีลักษณะหรือแบบการ เรียนที่แตกต่างกัน

ทฤษฎี เกี่ยวกับแบบการ เรียน

ทฤษฎี เกี่ยวกับแบบการ เรียนมีหลายทฤษฎีและสามารถจำแนกออกเป็น 2 ระบบใหญ่ ๆ (Rebecca Partridge 1983 : 243) คือจำแนกตามทฤษฎีกรรมและจำแนกตามแบบการคิด ของผู้เรียน

1. ระบบการจำแนกแบบการ เรียนตามทฤษฎีกรรม ระบบนี้จำแนกแบบการ เรียนตาม ทฤษฎีกรรมที่แสดงออกในการเรียน ซึ่งมีระบบที่น่าสนใจดังนี้

1.1 ระบบของแอนโทนี กราชา และเชอร์วิล ไรซ์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman cited by Robert B. Kozma, et al. 1975 : 87 - 88) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการ เรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา และพัฒนาระบบวัดแบบ การเรียนของนักศึกษา (The Grasha - Reichman Student Learning Style Questionnaires) โดยแบ่งประเภทของแบบการ เรียนออกเป็น 6 แบบ คือ

1) แบบแข่งขัน (Competition) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้เป็นแบบ ที่ผู้เรียนแสดงเพื่อที่จะเอาชนะ เพื่อนด้วยกัน โดยพยายามที่จะทำอะไร ๆ ได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ผู้ เรียนกลุ่มนี้มีความรู้สึกว่าเขาต้องแข่งขันกับคนอื่น ๆ เพื่อรางวัลในชั้นเรียน เช่น คำชมของ อาจารย์ ความสนใจของอาจารย์หรือเกรด เขามองห้องเรียนเป็นสนามแข่งขันที่จะต้องมีแพ้ - ชนะ และผู้เรียนแบบนี้มีความรู้สึกว่าจะต้องชนะเสมอ

2) แบบร่วมมือ (Collaboration) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้มีความ รู้สึกว่าเขาสามารถ เรียนรู้ได้มากที่สุดโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สติปัญญา และความ สามารถซึ่งกันและกัน ผู้เรียนแบบนี้จะร่วมมือกับอาจารย์ กลุ่ม เพื่อน และชอบที่จะทำงานร่วม

กับผู้อื่น เห็นชั้นเรียนเป็นสถานที่สำหรับสังคม - ปฏิสัมพันธ์ (Social Interaction) เช่นเดียวกับสถานที่เรียนรู้เนื้อหาวิชา

3) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้จะไม่สนใจเรียนเนื้อหาวิชาในชั้นเรียนตามแบบแผน ไม่มีส่วนร่วมกับผู้เรียนคนอื่น ๆ และอาจารย์ในชั้นเรียน ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ทักษะของผู้เรียนแบบนี้จะมองเห็นว่าห้องเรียนเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ

4) แบบมีส่วนร่วม (Participant) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบที่จะเข้าห้องเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ให้มากที่สุดจากชั้นเรียน และมีส่วนร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนทำคามที่ได้ตกลงร่วมกันไว้ นักศึกษาแบบนี้จะคิดว่าควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชั้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่จะมีส่วนร่วมน้อยในกิจกรรมที่ไม่ได้อยู่ในแนวทางของวิชา

5) แบบพึ่งพา (Dependent) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ เป็นแบบที่มีความอยากรู้อยากเห็นทางวิชาการน้อยมาก และจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่ถูกบังคับหรือกำหนดให้เรียน ผู้เรียนจะเห็นอาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นแหล่งของโครงสร้างความรู้ และเป็นแหล่งสนับสนุนทางวิชาการ ผู้เรียนพึ่งอาจารย์ในเรื่องแนวทางในการศึกษา และต้องการได้รับคำบอกเล่าว่าควรจะทำอะไร

6) แบบอิสระ (Independent) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ชอบที่จะคิดและทำเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่จะฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ในชั้นเรียนด้วย เขาตั้งใจศึกษาเนื้อหาที่ตนเองรู้สึกที่สำคัญและมีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 ระบบของริชาร์ด แมนน์ และคณะ (Richard Mann, et.al. cited by Robert B. Kozma, et al. 1975 : 81 - 85) ศาสตราจารย์ทางจิตวิทยา ณ มหาวิทยาลัยมิชิแกน ได้ศึกษาพฤติกรรมในห้องเรียนและได้แบ่งแบบการเรียนออกเป็น 8 แบบ คือ

1) แบบยินยอม (The Compliant Student) ผู้เรียนแบบนี้จะยึดงานเป็นหลัก ไม่สนใจประสบการณ์อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานของตน และพยายามไม่ให้งานอื่นมาแทรกแซงงานที่อาจารย์ได้มอบหมายให้กระทำ เพราะถือว่าอาจารย์มีอำนาจในการให้คะแนน ผู้เรียนแบบนี้มีแนวโน้มที่จะทำงานตามที่ผู้อื่นให้ทำมากกว่าจะเกิดจากความรู้สึกที่ตนเองอยากจะทำ

และจะทำให้พอเหมาะกับอาจารย์กำหนดไว้ นอกจากนี้ เขายังไม่ชอบห้องเรียนที่ปล่อยปละละเลย ขาดระเบียบ สิ่งที่สำคัญที่สุดของผู้เรียนกลุ่มนี้ คือ ต้องการทำความเข้าใจกับวิชาที่เรียน

2) แบบวิตกกังวล (The Anxious Dependent Student) ผู้เรียนแบบนี้จะทำอะไรโดยขึ้นอยู่กับความรู้ และความช่วยเหลือของอาจารย์ เขาจะวิตกกังวลกับเรื่องการวัดผล กับงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ก็คือ เขาจะมีความรู้สึกว่าเขาไม่มีความสามารถ ความรู้สึกดังกล่าวนี้ผสมผสานกับแรงกดดันจากปัญหาภายนอก โดยเฉพาะจากการบ้าน จะทำให้เกิดความวิตกกังวลขึ้นและจะมีผลต่อคะแนนของเขาด้วย

3) แบบท้อใจ (The Discouraged Workers) ผู้เรียนแบบนี้มีเจตคติต่อตนเองในทางลบ รู้สึกไม่พอใจในตนเอง เมื่อทำอะไรไม่ได้ผลมักจะตำหนิตัวเองและไม่ยอมรับเหตุการณ์ หรือสภาพการณ์อื่น ๆ ที่มีผลต่อสภาพการเรียนของเขา นอกจากนี้ ผู้เรียนพวกนี้ยังแบ่งแยกตัวเองกับกลุ่ม เพราะมีทัศนคติที่จะเอาตัวเองเป็นหลัก โดยยกเอาปมด้อยที่มีอยู่มาเกี่ยวข้องกับผลการเรียนมากกว่าจะลบปมด้อยแล้วสร้างปมเด่นแทน

4) แบบอิสระ (The Independents) ผู้เรียนแบบนี้มีลักษณะอาวุโสกว่าผู้อื่นอย่างเห็นได้ชัด มีสติปัญญาดี พวกนี้มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นอิสระในตนเอง ปราศจากการข่มขู่จากอาจารย์ การงานหรือเพื่อน ๆ เขามีความเป็นอิสระมั่นคงขณะที่ผู้เรียนคนอื่น ๆ สับสน วิตกกังวล พวกนี้สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของการเรียน วัตถุประสงค์ และการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์

5) แบบวีรบุรุษ (The Heroes) ผู้เรียนแบบนี้เป็นพวกอยู่แนวหน้า และเป็นที่รู้จักว่ามีชื่อเสียงโด่งดังทางการเรียนกับบทบาทต่อการปะทะง สดงานของกลุ่มนี้มีทั้งประเภทสร้างสรรค์และสร้างปฏิปักษ์ และก่อให้เกิดความไม่พอใจขึ้นอย่างรุนแรงได้ ส่วนสำคัญที่ทำให้พวกนี้พยายามสร้างเอกลักษณ์โดยการแสดงออกก็คือความภูมิใจในอำนาจ

6) แบบลอมยิง (The Spinners) ผู้เรียนแบบนี้เป็นพวกที่มองโลกในแง่ร้าย เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง และความสัมพันธ์กับอาจารย์หรือผู้มีอำนาจอื่น ๆ ทำให้มีช่องว่างเกิดขึ้นในสัมพันธภาพ ผู้เรียนในกลุ่มนี้มองไม่เห็นประโยชน์อันใดที่ได้จากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่น จึงทำให้มองเห็นความภูมิใจตนเองในระดับต่ำ พวกนี้เป็นพวกหลบหลีก มักไม่ยอมเผชิญหน้ากับอาจารย์ สร้างความขัดแย้งวุ่นวายและนำไปสู่การลอบทำร้ายอาจารย์ที่สอนตลอดจนมีแนวโน้ม เป็นปฏิปักษ์กับอาจารย์ที่สอน

7) แบบแสวงหาความสนใจ (The Attention Seekers) ผู้เรียนแบบนี้เน้นทางด้านสังคมมากกว่าสติปัญญา พวกนี้ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์และผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น พูดคุย แสดงตัว คุยโม้ เล่าเรื่องตลกต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความสนใจ เกิดการยอมรับในหมู่เพื่อนฝูง ในแวดวงผู้เรียน และเพื่อบดบังความสนใจด้านพุทธิปัญญา

8) แบบสงบเงียบ (The Silent Student) ผู้เรียนแบบนี้เป็นพวกที่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการอภิปรายในกิจกรรมการเรียน พูดน้อย มักเงียบเฉยไม่ทำอะไรทั้งสิ้น ไม่ว่าจะในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมีน้อย การสนับสนุนช่วยเหลือมีน้อยเช่นกัน เขาไม่ชอบกิจกรรมการเรียน จึงทำให้เกิดความเหินห่างกับผู้สอนและผู้สอนก็ไม่เข้าใจผู้เรียน เพราะผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มน้อย

2. ระบบจำแนกแบบการเรียนรู้ตามแบบการคิด (Cognitive Style) ระบบนี้จำแนกรูปแบบการเรียนรู้ตามกระบวนการคิด ระบบที่ได้รับความสนใจมากในปัจจุบันมี 2 ระบบคือ

2.1 ระบบของ เอช เอ วิทคิน และคณะ (H.A.Witkin, et al. 1977 : 1-64) วิทคินจำแนกแบบการคิดของคนเป็น 2 แบบ ดังนี้

- 1) แบบพึ่งพิงสภาพแวดล้อม (Field Dependent)
- 2) แบบที่ไม่พึ่งพิงสภาพแวดล้อม (Field Independent)

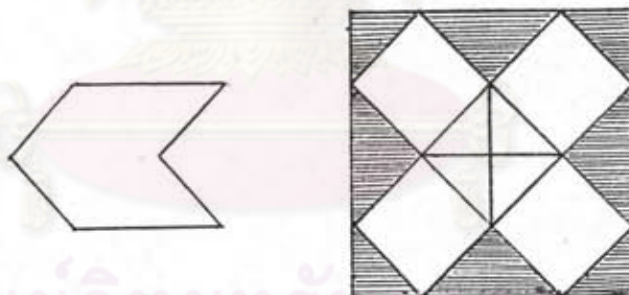
วิทคินจำแนกแบบการคิดทั้ง 2 แบบบนพื้นฐานของการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อม (Field) ต่าง ๆ

ระยะแรกวิทคินได้ทำการทดลอง (H.A.Witkin 1949, H.A.Witkin 1950, H.A.Witkin 1952, H.A.Witkin and S.E.Asch 1948) ภายในห้องปฏิบัติการการด้วยวิธีการทดสอบ ร็อดและเฟรม (Rod-and-Frame Test) ผู้รับการทดลองจะเข้าไปอยู่ในห้องที่มีกรอบสี่เหลี่ยมและเส้นเรืองแสง (Luminous Square Frame and Rod) ซึ่งอยู่แนวเดียวกันทั้งกรอบและเส้นเรืองแสงสามารถหมุนตาม เข็มและทวน เข็มนาฬิกาได้อย่างเป็นอิสระต่อกัน เมื่อเริ่มการทดลองผู้รับการทดลองจะเห็นทั้งกรอบและเส้นเรืองแสงวางอยู่ในลักษณะเอียง ผู้รับการทดลองจะต้องปรับเส้นให้ตรงในขณะที่กรอบซึ่งเป็นสิ่งเปรียบเที่ยบยังคงเอียงเหมือนเดิม วิทคินจำแนกแบบการคิดโดยพิจารณาลักษณะการปรับเส้นเรืองแสงของผู้รับการทดลอง วิทคินพบว่า บางคนปรับเส้นโดยยึดกรอบเรืองแสงเป็นหลัก เช่น ถ้ากรอบวาง

30 องศา ผู้นั้นจะปรับ เส้น เรืองแสง เอียง 30 องศาตามแนวกรอบ โดยที่เข้าใจว่าตนเอง ปรับ เส้น เรืองแสงได้ตรงดั่งฉากกับแนวราบแล้ว กลุ่มนี้จัด เป็นพวกหึ่งหึ่งสภาพแวดล้อม แต่ จะมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่สามารถปรับวัตถุได้ตรง โดยไม่ขึ้นกับความ เอียงของกรอบ เรืองแสง พวกนี้ จัด เป็นกลุ่มที่ไม่หึ่งหึ่งสภาพแวดล้อม

การทดลองอีกลักษณะหนึ่ง คือ การทดสอบการปรับตำแหน่งของตนเอง (Body - Adjustment Test) การทดลองนี้ผู้รับการทดลองจะนั่งอยู่บน เก้าอี้สามารถปรับให้ เอนไปมาได้ในลักษณะตาม เข้มและทวน เข้มนาฬิกา เก้าอี้ดังกล่าวจะตั้งอยู่ในห้องที่สามารถปรับ ระบายการหมุนได้ เช่นกัน เมื่อเริ่มการทดลอง เก้าอี้และห้องจะอยู่ในลักษณะเอียง ผู้รับการ ทดลองซึ่งนั่งอยู่บน เก้าอี้จะต้องปรับ เก้าอี้ที่ตนนั่ง ให้อยู่ในลักษณะที่ตั้งฉากกับพื้นโลก จากการทดลอง พบว่าบางคนสามารถปรับ เก้าอี้ให้ตั้งฉากกับพื้นโลกได้ วิทคิดนเรียกแบบการคิดของกลุ่มนี้ว่า แบบไม่หึ่งหึ่งสภาพแวดล้อม ส่วนคนที่ปรับ เก้าอี้โดยขึ้นกับความ เอียงของพื้นห้อง เรียกแบบนี้ว่า แบบหึ่งหึ่งสภาพแวดล้อม ต่อมาภายหลังการทดสอบลักษณะหึ่งหึ่งและไม่หึ่งหึ่งสภาพแวดล้อมแตกต่าง ไปจากระยะแรก แต่เกี่ยวข้องกับ การรับรู้สิ่งต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อม การทดสอบนี้คือ การ ทดสอบภาพซ้อน (Embedded - Figures Test) ดังตัวอย่างที่แสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 ตัวอย่างของภาพที่ใช้ในการทดสอบภาพซ้อน

(Embedded Figure Test)

วิธีการทดสอบคือให้ผู้รับการทดสอบดูรูปที่ง่าย

(รูปทางซ้าย) หลังจากนั้นผู้ทดลองจะ เก็บภาพที่ง่ายนั้นกลับไปแล้วนำภาพที่ซับซ้อน (รูปทางขวา) แล้วให้ผู้รับการทดลองตอบว่า ภาพย่อยใดในภาพซับซ้อนที่มีโครง เช่นเดียวกับภาพง่ายที่ได้ดูไป เมื่อเริ่มการทดลอง การจำแนกกลุ่มแบบการคิด วิทคิดนใช้ เวลาที่ผู้รับ การทดลองใช้ในการแก้ปัญหา เป็น เกณฑ์ คนที่ไม่สามารถตอบภายใน เวลาที่กำหนดจัด เป็นแบบ หึ่งหึ่งสภาพแวดล้อม ส่วนคนที่สามารถตอบได้ภายใน เวลาที่กำหนดจัด เป็นแบบไม่หึ่งหึ่งสภาพ

แวดล้อม เนื่องจากกลุ่มนี้ไม่ขึ้นกับ เส้นโครงสร้างของภพย่อยอื่น ๆ ที่ซับซ้อน

บุคคลที่มีแบบการคิดต่างกันตามการจำแนกของวิทคินจะมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน 2 ลักษณะคือ การใช้ตัวกลางในการเรียนรู้ (Mediating Mechanisms in Learning) และการใช้ประโยชน์จากความเด่นชัดของตัวแนะ (Cue Salience) ดังนี้

1) การใช้ตัวกลางในการเรียนรู้ (Mediating Mechanisms in Learning) ผู้ที่มีแบบการคิดแบบไม่พึ่งพิงสภาพแวดล้อมจะมีความสามารถในการสรุปหลักการต่าง ๆ จากประสบการณ์ของคนได้ดีกว่าแบบพึ่งพิงสภาพแวดล้อม ตัวอย่างเช่น ในการเรียนเนื้อหา ที่มีโครงสร้างคลุมเครือ ผู้เรียนต้องสรุปหลักการด้วยตนเอง ผู้เรียนที่มีแบบการคิดแบบไม่พึ่งพิงสภาพแวดล้อมจะสามารถใช้ประโยชน์จากตัวกลางในการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ และสรุปหลักการได้ดีกว่ากลุ่มที่พึ่งพิงสภาพแวดล้อม แต่ถ้าเนื้อหาที่มีโครงสร้างเด่นชัดไม่พบความแตกต่างระหว่างแบบพึ่งพิงและไม่พึ่งพิงสภาพแวดล้อม

2) การใช้ประโยชน์จากความเด่นชัดของตัวแนะ (Cue Salience) สิ่งที่ได้รับการยอมรับในวงการศึกษาคือ ตัวแนะที่เด่นชัดมากจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายกว่าตัวแนะที่เด่นชัดน้อย ด้วยหลักนี้ตัวแนะที่เด่นชัดจะส่งผลต่อผู้ที่คิดแบบพึ่งพิงสภาพแวดล้อมมากกว่าไม่พึ่งพิงสภาพแวดล้อม

2.2 ระบบของคอลบ (Kolb, Rubin and McIntyre 1974 : 23-40; Wolfe and Kolb 1984 : 128-132) ซึ่งเป็นระบบที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้

คอลบได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (The Theory of Experiential Learning) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวของแต่ละบุคคล รวมทั้งระบุบรรยากาศของการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้แต่ละแบบได้ด้วย ใจความสำคัญของทฤษฎีนี้อธิบายด้วยวงจรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังแสดงไว้ในรูปที่ 2

ลักษณะประสบการณ์เชิงรูปธรรม

(Concrete Experience ; CE)

ลักษณะการสรุปเป็นหลักการนามธรรม

(Abstract Conceptualization; AC)

รูปที่ 2 ขั้นตอนการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของโคลบ์

ขั้นที่ 1 ลักษณะประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience ย่อว่า CE) ในขั้นนี้ของวงจรการเรียนรู้ เน้นการเข้าไปเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ แต่ละวัน มักจะยึดความรู้สึกของตนเองเป็นหลักมากกว่าจะใช้แนวคิดอย่างมีระบบในการจัดการกับปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ ในสถานการณ์ของการเรียนรู้หนึ่ง บุคคลสามารถจะนำตนเองไปเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ใหม่ ๆ อย่างเปิดเผยและไม่มีอคติใด ๆ

ขั้นที่ 2 ลักษณะการไตร่ตรอง (Reflective Observation ย่อว่า RO) ในขั้นนี้ของวงจรการเรียนรู้มุ่งที่จะทำความเข้าใจประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้พบด้วยการสังเกตและไตร่ตรองจากหลาย ๆ แง่มุม ในสถานการณ์การเรียนรู้จะเรียนรู้จากการเฝ้าดูและการฟัง (Learning by Watching and Listening) ซึ่งจะพยายามมองหาความหมายของสิ่งต่าง ๆ จากมุมมองต่าง ๆ กัน และสังเกตอย่างระมัดระวังก่อนที่จะตัดสินใจ

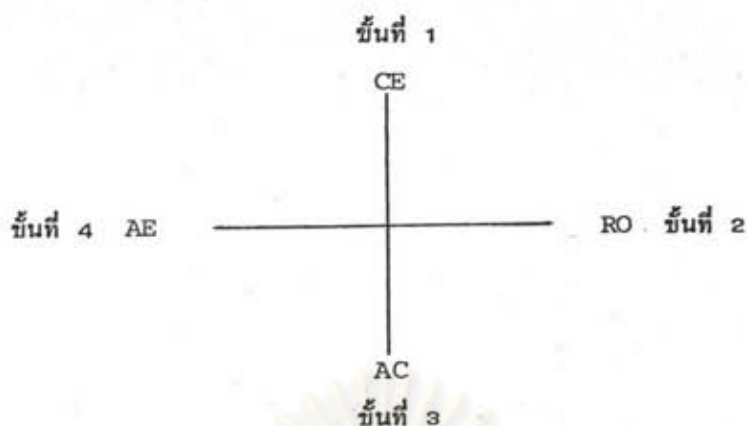
ขั้นที่ 3 ลักษณะสรุปเป็นหลักการนามธรรม (Abstract Conceptualization ย่อว่า AC) ในขั้นนี้ของการเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุใช้ผลและความคิดมากกว่าใช้ความรู้สึกในการเข้าใจปัญหาและสถานการณ์ที่ได้พบ สามารถสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ใหม่ ๆ ซึ่งบูรณาการ (Integrate) สิ่งที่สังเกตได้เข้าไปในทฤษฎีที่มีเหตุผลน่าเชื่อถือ โดยทั่วไปในขั้นนี้จะยึดการวางแผนที่มีระบบเป็นหลักและพัฒนาทฤษฎีและความคิดมาช่วยแก้ปัญหาในสถานการณ์การเรียนรู้จะเรียนรู้โดยการใช้ความคิด (Learning by Thinking)

ขั้นที่ 4 ลักษณะการทดลองปฏิบัติจริง (Active Experimentation ย่อว่า AE) ในขั้นนี้เป็นการนำเอาแนวคิด ทฤษฎีที่สรุปได้ไปใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ซึ่งมีแนวคิดที่จะแก้ปัญหาในเชิงปฏิบัติ และจะคำนึงถึงเฉพาะสิ่งที่ทำไปแล้วได้ผลจริง ๆ ซึ่งจะตรงข้ามกับลักษณะ RO ในสถานการณ์การเรียนรู้จะเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing)

การศึกษาอย่างละเอียดถึงรูปแบบการเรียนรู้ 4 ขั้น (The Four - Stage Learning Model) ได้ชี้ให้เห็นว่าขั้นการเรียนรู้มีลักษณะตรงกันข้ามกัน ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องเลือกชุดของการเรียนรู้เพื่อที่จะนำมาใช้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ อธิบายให้ชัดเจนไปก็คือจะมีมิติเบื้องต้น (Primary Dimensions) ของกระบวนการเรียนรู้ 2 มิติ มิติแรก (The First Dimension) แทนด้วยลักษณะประสบการณ์เชิงรูปธรรม (CE) อยู่ปลายด้านหนึ่ง และลักษณะสรุปเป็นหลักการนามธรรม (AC) อยู่อีกด้านหนึ่ง และอีกมิติหนึ่ง (The Other Dimension) จะมีลักษณะการทดลองปฏิบัติจริง (AE) อยู่ปลายด้านหนึ่ง และการสังเกตใคร่ครวญอยู่อีกด้านหนึ่ง ดังนั้นในกระบวนการของการเรียนรู้บุคคลหนึ่งจะเปลี่ยนจากผู้กระทำไป เป็นผู้สังเกต หรือจากการมีส่วนร่วมโดยตรงไป เป็นการพลิกตัวเพื่อการวิเคราะห์ที่มากขึ้นบ้างต่างกันไป ทั้ง 2 มิตินี้แสดงถึงทิศทางสำคัญของพัฒนาการทางความคิดของ เพียเจต์ (Piaget) โดยตามแนวคิดของ เพียเจต์ (Piaget) การพัฒนาการทางความคิดของแต่ละบุคคลตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยรุ่นจะเริ่มจากการมองโลกตามตีตรรกะชาติปรากฏให้เห็น (รูปธรรม) ไปสู่การมองอย่างเป็นรูปว่าง (นามธรรม) และจากการเอาตนเองเป็นหลัก (ปฏิบัติจริง) ไปสู่การรับรู้อันเนื่องมาจากการใคร่ครวญลึกซึ้ง

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ตามแนวคิดของ คอลบ์ ผู้เรียนแต่ละคนจะเน้นในขั้นต่าง ๆ แตกต่างกันไป ทำให้มีการใช้ขั้นต่าง ๆ ในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน และขั้นการเรียนรู้ทั้ง 4 นี้มีลักษณะที่ตรงข้ามกันที่จัดเป็น 2 คู่ คือ ขั้นที่ 1 (CE) มีลักษณะตรงข้ามกับขั้นที่ 3 (AC) และขั้นที่ 2 (RO) มีลักษณะตรงข้ามกับขั้นที่ 4 (AE) ดังแสดงไว้ในรูปที่ 3

รูปที่ 3 แสดงลักษณะที่ตรงข้ามกันของขั้นตอนการเรียนรู้ตามแนวคิดของคอลบ์

คอลบ์ได้พัฒนาแบบสำรวจตนเองขึ้นที่เรียกว่าแบบสำรวจแบบการเรียนรู้ (Learning Style Inventory ; LSI) และได้เสนอวิธีการวัดแบบการเรียนรู้โดยอาศัยแกน 2 แกน คือ

แกนที่ 1 เป็นแกนความแตกต่างของระดับที่ 1 และระดับที่ 3 แทนด้วยแกน CE-AC

แกนที่ 2 เป็นแกนความแตกต่างของระดับที่ 2 และระดับที่ 4 แทนด้วยแกน RO-AE

แกนทั้ง 2 นี้ตัดกันเป็นโคออร์ดิเนต (Co-ordinate) และแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ควอดรนต์ (Quadrants) คอลบ์ได้ถือเอาแต่ละควอดรนต์แทนแบบการเรียนรู้ 1 แบบ และได้แบ่งแบบการเรียนออกเป็น 4 แบบคือ

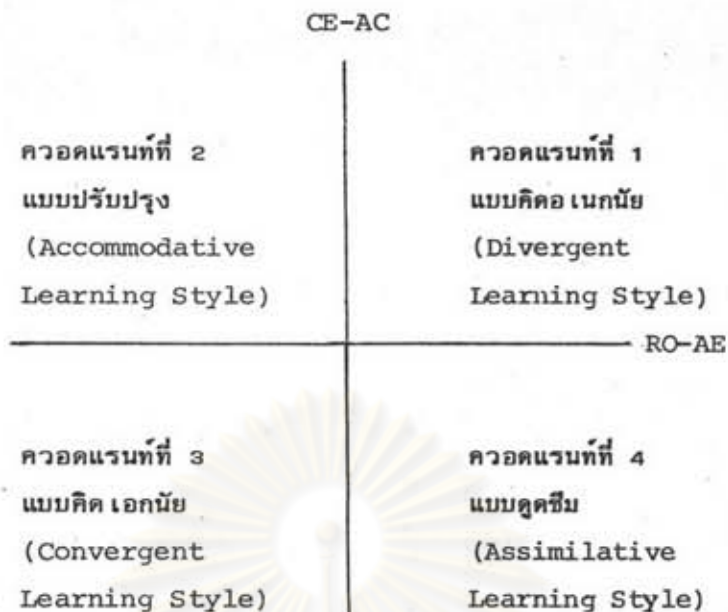
แบบคิดออกเนกนัย (Divergent Learning Style)

แบบปรับปรุง (Accommodative Learning Style)

แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style)

แบบดูดซึม (Assimilative Learning Style)

ดังแสดงไว้ในรูปที่ 4

รูปที่ 4 แสดงแบบการเรียน 4 แบบในแต่ละควอดแรนท์

แบบการเรียนทั้ง 4 ของคอลัมน์ มีลักษณะดังนี้

1. แบบคิด เนกนัย เน้นการเรียนรู้ชั้นที่ 1 (CE) และชั้นที่ 2 (RO) ของ วงจรการเรียนรู้ บุคคลที่มีการเรียนแบบนี้ คอลัมน์ให้ชื่อว่า นักคิดเนกนัย (Diverger) เป็นคนที่มีความสามารถในการมองสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรมจากหลาย ๆ แง่มุม แนวทางในการจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ก็คือ ใช้การสังเกตมากกว่าการลงมือกระทำ ถ้าบุคคลใดมีแบบการเรียนเช่นนี้พวกเขาจะชอบแสดงออกซึ่งความคิดหลากหลาย เช่น การระดมสมอง (Brainstorming) บุคคลเหล่านี้จะให้ความสนใจในผู้อื่นและมีความสามารถในการสร้างจินตนาการ จากงานวิจัยของคอลัมน์ชี้ว่าบุคคลประเภทนี้มักมีพื้นฐานด้านมนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์

2. แบบดูดซึม เน้นการเรียนรู้ชั้นที่ 2 (RO) และชั้นที่ 3 (AC) ของ วงจรการเรียนรู้ บุคคลที่มีการเรียนแบบนี้คอลัมน์ให้ชื่อว่า นักดูดซึม (Assimilator) เป็นผู้มีความสามารถในการสรุปหลักการ โดยทำความเข้าใจกับข้อมูลที่หลากหลายในลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผล ให้ความสนใจกับผู้อื่นและประสบการณ์จริงค่อนข้างน้อย แต่สนใจในหลักการเชิงนามธรรมมากกว่า โดยทั่วไปผู้ที่มีการเรียนแบบนี้ให้ความสำคัญกับความมีเหตุมีผลของทฤษฎีมากกว่าการนำเอาทฤษฎีไปใช้ในทางปฏิบัติ ดังนั้นแบบการเรียนนี้จึงเป็นลักษณะของบุคคลในสาขาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน คณิตศาสตร์ มากกว่าวิทยาศาสตร์ประยุกต์

3. แบบคิด เอกนัย เน้นการเรียนรู้ชั้นที่ 3 (AC) และชั้นที่ 4 (AE) บุคคลที่มีการเรียนแบบนี้คอลัมให้ชื่อว่า นักคิดเอกนัย (Converger) เป็นผู้มีความสามารถในการนำแนวคิดนามธรรมไปใช้ในการปฏิบัติ สามารถสรุปวิธีที่ถูกต้องที่สุดเพียงวิธีเดียวที่จะสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ บุคคลที่มีแบบการเรียนแบบนี้ชอบที่จะทำงานทางด้านเทคนิคและแก้ปัญหาต่าง ๆ ในด้านนี้มากกว่าการสัมพันธ์กับผู้คนและเรื่องทางสังคม จากงานวิจัยของคอลัมชี้ให้เห็นว่าแบบการเรียนนี้เป็นลักษณะของผู้ที่อยู่ในสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ เช่น วิศวกร เป็นต้น

4. แบบปรับปรุง เน้นการเรียนรู้ชั้นที่ 4 (AE) และชั้นที่ 1 (CE) บุคคลที่มีแบบการเรียนนี้คอลัมให้ชื่อว่า นักปรับปรุง (Accommodator) เป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะเรียนจากการลงมือกระทำ ชอบลงมือปฏิบัติ ชอบทดลอง จะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องใช้การปรับตัว บุคคลที่มีแบบการเรียนนี้ชอบจัดการความแผนที่วางไว้ให้สำเร็จและเอาตัวเองไปพัวพันกับสถานการณ์ใหม่ที่ท้าทายอื่น ๆ ค่อยไป ชอบทำงานกับบุคคล นักปรับปรุงมีแนวโน้มที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการที่ตนนึกคิดขึ้นเอง ในลักษณะที่ชอบลองผิดลองถูก และมีแนวโน้มที่จะทำอะไรตามความปรารถนาของตัวเองมากกว่าจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์อย่าง เป็นเหตุเป็นผล ผู้คนแบบปรับปรุง เข้ากับคนง่ายแต่บางครั้งก็ไม่อดทน ใจร้อนและดิ่งดัน คนกลุ่มนี้มักจะมีพื้นฐานในสาขาที่ต้องใช้การประยุกต์และใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น นักบริหาร นักการตลาด และพนักงานขาย เป็นต้น

นอกจากแบบการเรียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ริต้า ดันน์ และ เคนเนท ดันน์ (Rita Dunn and Kenneth Dunn 1972 : 29 - 31) ได้เสนอแนะประเภทของแบบการเรียนที่ครูควรจะสำรวจจากนักเรียนว่านักเรียนชอบหรือพอใจสถานการณ์อย่างไร ดังรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

1. เวลา (Time)	นักเรียนจะตื่นตัวในการเรียนมากที่สุดเมื่อใด เช่น ช่วงเช้า สาย บ่าย เย็น
2. กำหนดการ (Schedule)	ระยะเวลาการเอาใจใส่ของนักเรียนอย่างค่อเนื่องสม่ำเสมอหรือการเอาใจใส่เพียงช่วงสั้น ไม่สม่ำเสมอ เป็นต้น

3. ความดังของ เสียง
(Amount of Sound) ระดับ เสียงที่นักเรียนพอจะทนฟังได้หรือชอบ ความเจียมที่สุด เสียงที่เบาเล็กน้อย เสียงที่อยู่ไกล ระดับ เสียงสูงที่จะทนได้
4. ชนิดของ เสียง
(Type of Sound) เสียงชนิดใดที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาทางบวก เช่น เสียงดนตรี เสียงสนทนา เสียง หัวเราะ หรือเสียงจากการทำงานกลุ่ม
5. ชนิดของการทำงาน เป็นกลุ่ม
(Type of Work Group) นักเรียนจะทำงานได้ดีที่สุดอย่างไร เช่น ทำงานคนเดียวหรือทำเป็นคู่ หรือทำกับ กลุ่ม เล็ก ๆ หรือทำกับกลุ่มใหญ่
6. ปริมาณของแรงกดดัน
(Amount of Pressure) นักเรียนต้องการแรงกดดันชนิดใด เช่น การปล่อยความสบาย ได้รับการควบคุม ไม่เคร่งครัด ได้รับการควบคุมอย่าง จริงจัง
7. ชนิดของแรงกดดันและแรงจูงใจ
(Type of Pressure and Motivation) อะไรที่จะช่วย เป็นแรงจูงใจแก่นักเรียน ตนเอง การคาดหวังของครู การกำหนด เวลา รางวัล การระลึกถึงความสำเร็จ ทางการศึกษา ความสนใจภายในหรืออื่น ๆ
8. สถานที่
(Place) สถานที่ใดที่นักเรียนจะทำงานได้ดีที่สุด ที่บ้าน ที่โรงเรียน ศูนย์การเรียน ห้องสมุด หรือมุมใดมุมหนึ่งของห้องเรียน
9. เงื่อนไขหรือสิ่งแวดล้อมทาง
กายภาพ (Physical Environment and Conditions) นักเรียนชอบที่จะนั่ง เรียนบนพื้นธรรมดาหรือ พรม ชอบนั่งเอนตัว นั่งตัวตรง นั่งโต๊ะเรียน ระดับของอุณหภูมิ แสงสว่างบนโต๊ะ เขียนหนังสือ ชนิดของ เสื้อผ้าและอาหารที่ต้องการขณะที่เรียน

10. ชนิดของการสั่งงาน (Type of Assignments)	การสั่งงานของครูแบบใดที่จะทำให้นักเรียนก้าวหน้าขึ้น เช่น การให้สัญญา การทำโครงการส่วนตัวของตนเองโดยตรง หรือครูเลือกงานให้
11. แบบของการรับรู้ (Perceptual Strengths and Styles)	นักเรียนจะเรียนรู้ได้มากที่สุดโดยวิธีที่ง่ายที่สุดได้อย่างไรหรือวิธีใด เช่น ใช้อุปกรณ์เกี่ยวกับภาพ การบันทึกเสียง ประสบการณ์ในการสัมผัส กิจกรรมที่ต้องใช้กล้ามเนื้อ สื่อสำเร็จรูป เป็นต้น
12. ชนิดของโครงสร้างและการประเมินผล (Type of Structure and Evaluation)	แบบทดสอบชนิดใดที่เหมาะสมกับนักเรียนที่สุดในเวลาเรียน การเข้มงวดหรือการยืดหยุ่น การวัดผลด้วยตนเอง การให้จัดการวัดผลร่วมกันทั้งครูและนักเรียน ช่วงเวลาในการวัดผล เช่น นักเรียนเริ่มต้นด้วยตนเอง การวัดผลอย่างต่อเนื่องหรือทำเป็นครั้งคราว การคาดหวังเกี่ยวกับเวลา ข้อกำหนดภายนอก เป็นต้น

จากรายการที่ครูควรสำรวจนักเรียนทั้ง 12 รายการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ครูจะต้องให้นักเรียน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามว่า ชอบสถานการณ์ในการเรียนแบบใดเพื่อครูจะได้เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน สถานที่ และจัดหาสื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนแต่ละคนให้ได้มากที่สุด เพื่อมุ่งหวังว่านักเรียนจะเรียนรู้ได้มากที่สุดด้วยวิธีการที่ง่ายและนักเรียนพอใจมากที่สุดนั่นเอง

จากทฤษฎีเกี่ยวกับแบบการเรียนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับแบบการเรียนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระบบคือ จำแนกตามแบบการคิดและจำแนกตามลักษณะของพฤติกรรมของผู้เรียน การจำแนกตามแบบการคิดนั้นต้องอาศัยพื้นฐานของการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวของบุคคล การจำแนกแบบการเรียนตามพฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งมีผลมาจากกระบวนการคิด การปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

ครูและกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน ความรู้สึกและสภาพแวดล้อมในการเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ นักเรียนมีแบบการ เรียนที่แตกต่างกัน

แบบการ เรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน

จากการศึกษาของนักการศึกษาและนักจิตวิทยา พบว่า แบบการ เรียนกับผลสัมฤทธิ์ ทางการ เรียนนี้มีส่วน เกี่ยวข้องกันอยู่หลายประการดัง เช่นการศึกษาต่อไปนี้

เอ็ม การ์วี และคณะ (M. Garvey, et al. 1984 : 134 - 140)

ได้ทำการศึกษาว่า แบบการ เรียนและคะแนน เฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ผู้วิจัยได้ ใช้แบบสำรวจแบบการ เรียนของคอลลัม กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มนักศึกษา เกษศาสตร พบว่า นักศึกษาที่มีแบบการ เรียนแตกต่างกันมีคะแนน เฉลี่ยสะสมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า นักคิด เอกนัยมีคะแนน เฉลี่ยสะสมสูงกว่านักปรับปรุง นอกจากนั้นผู้วิจัยได้นำคะแนน ลักษณะ CE RO AC และ AE และคะแนนผลต่างของ AE-RO กับ AC-CE มาหาความสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยสะสม คะแนน AC และ AC-CE มีความสัมพันธ์ทาง บวกกับคะแนนเฉลี่ยสะสม ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนคะแนน AE RO และ AE-RO ไม่สัมพันธ์กับคะแนน เฉลี่ยสะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บาร์บารา ฮัมฟรีส์ และคณะ (Barbara Humphreys, et al. 1982 :

351 - 356) ได้ศึกษาผลของการ เรียนแบบร่วมมือ แบบแข่งขัน และแบบอิสระ ที่มีต่อ สัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนและทัศนคติของนักเรียนเกรด 9 จำนวน 44 คน พบว่า แบบการ เรียนแบบร่วมมือ ทำให้เกิดการ เรียนแบบรอบรู้ (Mastery Learning) และการคงอยู่ (Retention) ของสิ่งที่เรียนรู้ได้ดีกว่า การ เรียนแบบแข่งขันและแบบอิสระ

นอกจากนี้แล้วในประเทศไทยก็ยังได้มีการศึกษา เกี่ยวกับแบบการ เรียนและผลสัมฤทธิ์ ทางการ เรียน งานวิจัยของประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2525 : จ) ได้ศึกษาแบบการ เรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน สูงและต่ำ มีแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยดังกล่าวก็ไม่ได้รับการยืนยันจากงานวิจัยของลักษณี มีนะนันท์ และ รุจิเรศ ธนวิรัช (2528 : 47 - 54) ซึ่งศึกษาแบบการ เรียนของนักศึกษาพยาบาล โรงเรียน-

พยายามรามาธิบตี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงและต่ำ มีแบบการ เรียนไม่ต่างกัน และวรรณ ปูรณโชติ (2525 : 193) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการ เรียนการสอนที่มีประสิทธิผลในระดับมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่าง เป็นอาจารย์และนิสิต นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐ 10 แห่ง จำนวน 2,236 คน ผลการวิจัยพบว่านิสิตนักศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูง มีพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเรียน (เช่น ทำการบ้าน ทำรายงาน อ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าในท้องสมุด และซักถามอาจารย์เมื่อไม่เข้าใจ) มากกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำ นอกจากนั้น ได้ให้อาจารย์ นิสิตประเมินความสำคัญของ ตัวแปรต่าง ๆ 10 ด้าน ที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน พบว่า ทั้งอาจารย์และนิสิตมีความเห็นตรงกันว่า สาเหตุที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ วิธีการเรียน และนอกจากงานวิจัยดังกล่าว อัจฉรา ธรรมาภรณ์ (2531 : 36) ได้อธิบายถึงการศึกษาแบบการ เรียนต่าง ๆ ในเชิง สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน ซึ่งการศึกษาพบว่าผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูง มีแบบการ เรียนที่ร่วมกันหลายอย่าง และต่างกันกับผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำ ซึ่งมีแบบการ เรียนที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งได้ยกตัวอย่างผลการศึกษาของ คลารา อเมเรีย มอร์เรย์ (Clara Amelia Murray 1980 : 1005-A) ซึ่งได้ศึกษานักเรียนในระดับ เกรด 7 และ 8 โดยใช้แบบสำรวจแบบการ เรียนของ Dunn and Dunn พบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงจะมีลักษณะมีแรงจูงใจสูง ชอบความรับผิดชอบและชอบที่จะเรียน คนเดียว ส่วนพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านต่ำจะเป็นพวกที่มีแรงจูงใจต่ำ ชอบการสอนแบบมีแบบแผนและชอบ เรียนกับผู้ใหญ่ และจากการศึกษาของคนอื่น ๆ พบว่า พวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูง มีลักษณะเหล่านี้คือ ชอบแบบแผน มีความรับผิดชอบ เรียนไม่ได้ดีในคอนสาย ชอบเรียนแบบอิสระ ควบคุมตัวเอง ชอบเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ชอบการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง เป็น

จะเห็นได้ว่า ผลการศึกษาต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ยกเว้นของ ลักษณี และ รุจิเรศ (2528) ต่างก็สนับสนุนว่า แบบการ เรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน ผู้วิจัยจึงคิดว่านัก เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนที่ต่างกันน่าจะมีแบบการ เรียนต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบการ เรียน

งานวิจัยในประเทศ

ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล (2525 : 103 - 108) ได้ศึกษาเรื่อง "แบบการ เรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาแบบการ เรียนของนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ เปรียบเทียบแบบการ เรียนของนิสิตที่มีเพศและสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่างกัน กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 750 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบการ เรียนของนิสิตแบบมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยได้แปลและดัดแปลงมาจากแบบสอบถามแบบการ เรียนของนิสิต (Student Learning Styles Questionnaire) ที่สร้างโดยแอนโทนิ กราชา และเชอร์วิล ไรช์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman) แบบสอบถามแบบการ เรียนมีความเที่ยง 0.785 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ที-เทสต์ (t - test) ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชอบแบบการ เรียน 4 แบบ คือ ชอบแบบการ เรียนแบบร่วมมือค่อนข้างสูง ชอบแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา แบบอิสระ อยู่ ในระดับปานกลาง ไม่ชอบแบบการ เรียนแบบหลีกเลี่ยงและแบบแข่งขัน

2. นิสิต เพศชายและหญิงมีแบบการ เรียนแบบอิสระ แบบพึ่งพา แบบมีส่วนร่วม แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนิสิต เพศชายชอบแบบการ เรียนแบบอิสระสูงกว่านิสิต หญิง ส่วนนิสิตหญิงชอบแบบการ เรียนแบบพึ่งพาและแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตชายอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

3. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงและต่ำ มีแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วม และ แบบร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงมีแบบ การ เรียนแบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือ สูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

อุไรรัตน์ ศรีสวย (2527 : 61 - 63) ทำการศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ ระหว่างรูปแบบการ เรียนกับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอกของ นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาสภาพและความสัมพันธ์

ของรูปแบบการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยครู ในกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526 ของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร จำนวน 690 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นสอบถามรูปแบบการเรียนของนักศึกษา (Student Learning Style Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้แปลและดัดแปลงมาจากแบบสอบถามรูปแบบการเรียนของนักศึกษาที่สร้างโดยแอนโทนี กราชา และ เซอร์วิล ไรช์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัชฌิม เลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบค่าไคสแควร์ (χ^2) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ลักษณะการเรียนแบบมีส่วนร่วม และแบบร่วมมือ อยู่ในเกณฑ์สูง แบบพึ่งพา แบบอิสระ และแบบแข่งขัน อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และแบบหลีกเลี่ยงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ส่วนรูปแบบการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จินดา ยัญทิพย์ (2527 : 116 - 118) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับแบบการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาทางการศึกษา กับแบบการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2526 จำนวนทั้งหมด 255 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และแบบสอบถามแบบการเรียน (Student Learning Styles Questionnaire) ของแอนโทนี กราชา และ เซอร์วิล ไรช์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman) ซึ่งผู้วิจัยนำมาแปลและปรับปรุง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาแบบการเรียนแต่ละแบบ โดยการคำนวณหาค่ามัชฌิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งคะแนนแบบการเรียนแต่ละแบบการเรียนจะนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแนวคิดทางปรัชญาทางการศึกษา โดยใช้สูตร Pearson's Product Moment Correlation ผลการวิจัยพบว่า มีแบบการเรียนที่นิสิตชอบ 3 แบบ คือ แบบร่วมมือ แบบมีส่วนร่วม และแบบอิสระ ส่วนแบบการเรียนที่นิสิตไม่ชอบมี 3 แบบ คือ แบบพึ่งพา แบบหลีกเลี่ยง และแบบแข่งขัน และพบว่าลัทธิสารัตถนิยม มีความสัมพันธ์ในทางลบกับแบบการเรียนแบบร่วมมือ

แต่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับแบบการ เรียนแบบหลัก เลียง ลัทธิพัฒนาการนิยมมีความสัมพันธ์ ในทางลบกับแบบการ เรียนแบบอิสระ แต่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วม ลัทธิอัตถิภาวนิยมมีความสัมพันธ์ในทางลบกับแบบการ เรียนแบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบมี ส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และความสัมพันธระหว่างชุดตัวแบบ ของแนวคิดปรัชญาการศึกษากับชุดตัวแปรของแบบการ เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.4609 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลักษณะ มินะนันท์ และ รุจิเรศ ธนุรักษ์ (2528 : ข) ได้ศึกษาเรื่อง "การ ศึกษาแบบการ เรียนของนักศึกษาพยาบาล โรงพยาบาลรามธิบดี" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แบบการ เรียนแบบต่าง ๆ ของนักศึกษาพยาบาล โรงพยาบาลรามธิบดี โดย เปรียบ เทียบแบบ การเรียนของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน ระดับชั้นปี และภูมิภาคต่างกัน ตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 โรงพยาบาลรามธิบดี มีการศึกษา 2526 จำนวน 275 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบการ เรียน ของกรราชา และ ไรซ์แมน (Grasha and Reichman) ซึ่งแบ่งแบบการ เรียนเป็น 6 แบบ คือ แบบอิสระ แบบหลักเลียง แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบมีส่วนร่วม และแบบแข่งขัน ผลการวิจัยมีดังนี้

1. นักศึกษาชอบแบบการ เรียนทั้ง 6 แบบ ในระดับค่าจนถึงระดับสูง โดยมีแบบ การเรียนแบบร่วมมืออยู่ในระดับสูง มีแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา แบบอิสระ อยู่ ในระดับปานกลาง และมีแบบการ เรียนแบบแข่งขัน แบบหลักเลียง อยู่ในระดับค่า
2. นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพและต่างจังหวัด มีแบบการ เรียนไม่ต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่างกัน มีแบบการ เรียนไม่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีต่างกัน มีแบบการ เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

ณัฐพงษ์ เจริญทิพย์ (2529 : 91 - 93) ได้ทำการศึกษา เรื่อง "ความนิยม แบบการ เรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและ

เปรียบเทียบความนิยมแบบการ เรียนของนิสิตที่มีเพศและผลการ เรียนต่างกัน รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความนิยมแบบการ เรียนกับผลการ เรียนของนิสิต แยกตามคณะ ธรรมชาติวิชา-เอก และชั้นปี กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตปริญญาตรี ภาคปกติทุกคณะ ทุกชั้นปี ที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 จำนวน 730 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบวัดแบบการ เรียนของนิสิต เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 60 ข้อ วัดแบบการ เรียน 6 แบบ ของแอนโทนี กราชา และ เซอร์วิล ไรซ์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman) เก็บข้อมูลโดยใช้นิสิตภาคสมทบนำแบบสอบถามไปให้นิสิตตอบ โดยขอเวลาเรียนจากผู้สอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน สถิติค่าที (t) และสหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบ ซี เรียล ได้ผลสรุป เป็นคณะดังนี้

1. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ก่อนเรียนวิชาเอก และ เมื่อเรียนวิชาเอกแล้ว นิสิตชายและหญิงนิยมแบบการ เรียนแบบร่วมมือและแบบมีส่วนร่วมสูงสุด และนิยมแบบการ เรียนแบบหลัก เลี้ยงต่ำสุด ยกเว้นกลุ่มศึกษาศาสตร์ที่ เรียนวิชาเอกทางคณะสังคมศาสตร์ นิสิตชายนิยมแบบการ เรียนแบบพึ่งพาสูงสุด นิสิตชายและหญิงนิยมแบบการ เรียนแบบอิสระ แบบหลัก เลี้ยง และแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน นิสิตที่มีผลการ เรียนดีและพอใช้ทั้งก่อนเรียนวิชาเอกและ เมื่อเรียนวิชาเอกแล้ว ต่างก็นิยมสูงสุดในแบบการ เรียนแบบร่วมมือและแบบมีส่วนร่วม และนิยมที่สุดในแบบการ เรียนแบบหลัก เลี้ยง ยกเว้นกลุ่มศึกษาศาสตร์ที่ เรียนวิชาเอกทางคณะสังคมศาสตร์ นิสิต ผลการ เรียนดีนิยมแบบการ เรียนแบบพึ่งพาสูงสุด นิสิตที่มีผลการ เรียนต่างกันนิยมแบบการ เรียนแบบแข่งขัน แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา และแบบมีส่วนร่วม แยกต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่าง ผลการ เรียนกับแบบการ เรียนแบบแข่งขัน เป็นบวก สำหรับกลุ่มก่อน เรียนวิชาเอกและ เมื่อเรียนวิชาเอกจบแล้ว แบบการ เรียนแบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการ เรียน

2. นิสิตคณะวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนวิชาเอกและเมื่อเรียนวิชาเอกแล้ว นิสิตชายและหญิงนิยมแบบการ เรียนแบบร่วมมือสูงสุด และนิยมแบบหลัก เลี้ยงต่ำสุด นิสิตเพศต่างกันนิยมแบบการ เรียนแต่ละแบบไม่แตกต่างกัน นิสิตที่ผลการ เรียนดีนิยมแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วมสูงสุด นิสิตที่ผลการ เรียนพอใช้นิยมแบบการ เรียนแบบร่วมมือสูงสุด นิสิตผลการ เรียนดีและพอใช้นิยมต่ำสุดในแบบการ เรียนแบบหลัก เลี้ยง นิสิตที่มีผลการ เรียนต่างกันนิยมแบบการ เรียนแบบหลัก เลี้ยงต่างกัน เฉพาะกลุ่มก่อน เรียนวิชาเอก ความสัมพันธ์ระหว่างผลการ เรียนกับแบบการ เรียน พบความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญ

3. นิลิตคณะสังคมศาสตร์ ก่อนเรียนวิชาเอกและเมื่อเรียนวิชาเอกแล้ว นิลิตชาย นิยมแบบการ เรียนแบบร่วมมือสูงสุด นิลิตหญิงนิยมแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วมสูงสุด นิลิตทั้ง เพศหญิงและเพศชายนิยมแบบการ เรียนแบบหลัก เลี้ยงต่ำสุด นิลิตชายและหญิงก่อนเรียนวิชา เอกนิยมแบบการ เรียนแต่ละแบบไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเรียนวิชาเอกแล้ว นิลิตชายและหญิงนิยมแบบการ เรียนแบบอิสระและแบบแข่งขันแตกต่างกันก่อนเรียนวิชา เอก นิลิตผลการ เรียนดีนิยมแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วมสูงสุด นิลิตผลการ เรียนพอใช้นิยมแบบร่วมมือสูงสุด เมื่อเรียนวิชาเอก นิลิตผลการ เรียนดีนิยมแบบร่วมมือสูงสุด และนิลิตผลการ เรียนพอใช้นิยมแบบมีส่วนร่วมสูงสุด นิลิตผลการ เรียนใด ๆ ต่างนิยมต่ำสุดในแบบการ เรียนแบบหลัก เลี้ยง ก่อนเรียนวิชาเอก นิลิต ผลการ เรียนต่างกันนิยมแบบการ เรียนแบบแข่งขันและแบบมีส่วนร่วมต่างกัน เมื่อเรียนวิชา เอก แล้วนิลิตผลการ เรียนต่างกันนิยมแบบการ เรียนแบบอิสระและแบบแข่งขันต่างกัน ก่อนเรียนวิชา เอกแบบการ เรียนแบบแข่งขันและแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการ เรียน เมื่อเรียน วิชาเอกแล้ว แบบการ เรียนแบบอิสระมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการ เรียน และแบบการ เรียน แบบแข่งขันมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลการ เรียน

4. คณะมนุษยศาสตร์ ก่อนเรียนวิชา เอกนิลิตชายนิยมแบบร่วมมือสูงสุด นิลิตหญิง นิยมแบบมีส่วนร่วมสูงสุด ทั้งนิลิตชายและนิลิตหญิงนิยมแบบหลัก เลี้ยงต่ำสุด นิลิตเพศต่างกันนิยม แบบการ เรียนแบบอิสระแตกต่างกัน เมื่อเรียนวิชา เอกแล้วนิลิตชายและหญิงนิยมแบบการ เรียน แบบร่วมมือสูงสุด และนิยมแบบหลัก เลี้ยงต่ำสุด นิลิตเพศต่างกันนิยมแบบการ เรียนแต่ละแบบไม่ แตกต่างกัน ก่อนเรียนวิชา เอกนิลิตผลการ เรียนดีนิยมแบบมีส่วนร่วมสูงสุด นิลิตผลการ เรียน พอใช้นิยมแบบร่วมมือสูงสุด เมื่อเรียนวิชา เอกแล้วนิลิตผลการ เรียนดีนิยมแบบร่วมมือสูงสุด นิลิต ผลการ เรียนพอใช้นิยมแบบมีส่วนร่วมสูงสุด ทั้งนิลิตผลการ เรียนและพอใช้ต่างก็นิยมต่ำสุดในแบบ การเรียนแบบหลัก เลี้ยง นิลิตผลการ เรียนต่างกันนิยมแบบการ เรียนแต่ละแบบไม่แตกต่างกัน ผล การเรียนและแบบการ เรียนพบความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญ

กล่าวโดยสรุป นิลิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิชญโลก นิยมแบบการ เรียนที่ เหมาะสม คือ แบบร่วมมือและแบบมีส่วนร่วม แต่ไม่อาจสรุปได้ว่า เพศต่างกัน และผล การเรียนต่างกันจะนิยมแบบการ เรียนต่างกัน อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างความนิยมแบบการ เรียนกับผลการ เรียนก็ไม่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคณะ ธรรมชาติวิชาเอก และชั้นปี

พัชรี เกียรตินันท์วิมล (2530 : 137 - 141) ทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษา ปัจจัยต้นสวรที่ส่งผลและที่รับผลของแบบการ เรียนของนักศึกษาพยาบาล" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แบบการ เรียนและตัวแปรที่คาดว่าน่าจะเป็นตัวแปรรับผลของแบบการ เรียนของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาพยาบาล ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 4 ที่ กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 ของสถาบันการศึกษาพยาบาล 5 สถาบัน สังกัดในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 584 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสำรวจ แบบการ เรียนที่สร้างตามแนวทฤษฎีการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์ของคอลบ (Kolb) วิเคราะห์ ข้อมูลโดยการทดสอบค่าไคสแควร์ ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน สมการถดถอยอย่างง่าย และสมการ ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีแบบการ เรียนแตกต่างกัน โดยมีการ เรียน แบบดูดซึมมากที่สุด รองลงมาคือ แบบคิดเอกนัย แบบปรับปรุงและแบบคิดอเนกนัย ความล่าช้า และแบบการ เรียนไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาพยาบาล แต่ส่งผลต่อความพึงพอใจใน การเรียนพยาบาล ยกเว้นการเรียนแบบคิดอเนกนัย

ทัศนีย์ ศิริวัฒน์ (2532 : 166) ทำการศึกษาเรื่อง "แบบการ เรียนของนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง" มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบ ทักษะของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีต่อแบบการ เรียน กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งกำลังศึกษาระดับปริญญา ตรี ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 852 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการ ลุ่มอย่างง่าย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบสอบถามแบบ การเรียน 6 แบบ ของกรราชา และ ไรซ์แมน (Student Learning Styles Questionnaires) ได้แก่ แบบอิสระ แบบพึ่งพา แบบหลีกเลี่ยง แบบร่วมมือ แบบมี ส่วนร่วม และแบบแข่งขัน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและสมบูรณ์ร้อยละ 95.50 ของแบบ สอบถามทั้งหมด การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส ที เอส - เอกซ์ (Statistical Package for the Social Science Version X) ในการหาค่า คะแนนเฉลี่ย ค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test และวิธีนิวแมน คูลส์ (Newman-Keuls) ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ชอบแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือมาก ส่วนแบบการเรียนอื่น ๆ ชอบปานกลาง ได้แก่ แบบอิสระ แบบหลีกเลี่ยง แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน ตามลำดับ

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 ชอบแบบการเรียนแบบแข่งขันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนแบบการเรียนอื่น ๆ พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

3. นักศึกษาที่มาเรียนเป็นประจำชอบแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงแตกต่างจาก นักศึกษาที่มาเรียน เป็นบางครั้ง และนักศึกษาที่ไม่เคยมาเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนแบบการเรียนอื่น ๆ พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

คำริ กุลประสิทธิ์ (2532 : 96) ได้ศึกษาเรื่อง "แบบการเรียนของนักศึกษา เทคนิคการแพทย์ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แบบการเรียนของนักศึกษา เทคนิคการแพทย์ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และเปรียบเทียบแบบการเรียนของนักศึกษาเทคนิคการแพทย์ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับชั้นปี กลุ่ม ตัวอย่างในการวิจัย เป็นนักศึกษาเทคนิคการแพทย์ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 133 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบ แบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น แบบสอบถามแบบการเรียนของนักศึกษา ซึ่งแบ่งแบบการเรียนออกเป็น 5 แบบ คือ แบบ อิสระ แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน แบบหลีกเลี่ยง และแบบร่วมมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ผลการศึกษาค้นคว้ามีดังนี้

1. นักศึกษาเทคนิคการแพทย์ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีแบบการเรียนแบบร่วมมือ เป็นอันดับหนึ่ง และอยู่ใน เกณฑ์มากอันดับสอง รองลงมาได้แก่ แบบอิสระ แบบพึ่งพา และแบบแข่งขัน ตามลำดับ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง อันดับสุดท้าย ได้แก่ แบบหลีกเลี่ยงและอยู่ใน เกณฑ์น้อย

2. นักศึกษา เทคนิคการแพทย์ชายและหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในแบบการ เรียนแบบอิสระและแบบแข่งขัน

3. นักศึกษา เทคนิคการแพทย์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงและต่ำ ไม่มีแบบการ เรียนแบบใดที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. นักศึกษาเทคนิคการแพทย์ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 มีแบบการ เรียนแบบ แข่งขันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความแตกต่าง จากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีแบบการ เรียนแบบแข่งขัน มากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 4

ชวนสิทธิ์ สุชาติ (2538 : 128) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การ เปรียบเทียบแบบ การ เรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ในระดับอุดมศึกษา" การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อ เปรียบ เทียบแบบการ เรียนของนิสิตสาขาการศึกษาของมหาวิทยาลัย ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำแนกตามวิชาเอก เพศ สถาบัน และผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน โดยจัดแบ่งแบบการ เรียน เป็น 6 แบบ ตามแนวของไรซ์แมนและกรธา คือ แบบการ เรียนแบบแข่งขัน แบบร่วมมือ แบบหลีกเลี่ยง แบบมีส่วนร่วม แบบทิ้งหา และแบบอิสระ ตัวอย่างประชากร เป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 ซึ่งสุ่มจากนิสิตสาขาการศึกษา วิชาเอกภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวนทั้งหมด 442 คน ผลการ ศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. นิสิตที่มีวิชาเอกต่างกันมีแบบการ เรียนแบบหลีกเลี่ยง และแบบมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ โดยนิสิตวิชาเอก ภาษาไทยมีแบบการ เรียนแบบหลีกเลี่ยงต่ำกว่านิสิตวิชาเอกสังคมศึกษา และนิสิตวิชาเอก วิทยาศาสตร์มีแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตวิชา เอกภาษาอังกฤษ

2. นิสิตในแต่ละวิชาเอกมีแบบการ เรียนแบบแข่งขัน แบบร่วมมือ แบบหลีกเลี่ยง แบบมีส่วนร่วม แบบทิ้งหา และแบบอิสระ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีแบบการ เรียนแบบร่วมมือสูงสุด รองลงมาได้แก่แบบมีส่วนร่วม แบบอิสระ แบบทิ้งหา แบบแข่งขัน และแบบหลีกเลี่ยงต่ำสุด

3. นิลิตที่มีเพศต่างกันมีแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา และแบบอิสระ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 .01 และ .001 ตามลำดับ โดยนิลิตหญิง มีแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิลิตชาย นิลิตหญิงมีแบบการ เรียนแบบพึ่งพาสูงกว่านิลิตชาย และนิลิตชายมีแบบการ เรียนแบบอิสระสูงกว่านิลิตหญิง

4. นิลิตต่างสถาบันมีแบบการ เรียน แบบแข่งขัน แบบร่วมมือ แบบหลีกเลี่ยง แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา และแบบอิสระ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. นิลิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่างกันมีแบบการ เรียน แบบหลีกเลี่ยงและแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิลิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน ค่ำมีแบบการ เรียนแบบหลีกเลี่ยงสูงกว่านิลิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูง และนิลิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงมีแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิลิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนค่ำ

อาภาภรณ์ ศิริอาคเนย์ (2533 : ง) ได้ศึกษาเรื่อง "การศึกษาแบบการ เรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษาคำกัน" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบการ เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน วิชาสังคมศึกษาคำกัน และเปรียบเทียบแบบการ เรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน วิชาสังคมศึกษาคำกัน ตัวอย่างประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 659 คน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สุ่มตัวอย่างแบบ แบ่งชั้นหลายชั้นคอนจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษา คอนปลาย จำนวนทั้งสิ้น 19 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบ การ เรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากแบบสอบถามแบบการ เรียนของแอนโทนี กราชา และ เชอร์ริล ไรซ์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman) และแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูป SPSS_X ผลการวิจัยมีดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีลักษณะแบบการ เรียน 6 แบบดังนี้ แบบมีส่วนร่วม แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบอิสระ แบบแข่งขัน และแบบหลีกเลี่ยง ตามลำดับ แบบมีส่วนร่วม เป็นลักษณะการ เรียนรู้อยู่ในเกณฑ์สูง แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบอิสระและ

แบบแข่งขัน อยู่ใน เขตปานกลาง และแบบหลีกเลี่ยงอยู่ใน เขตต่ำ

2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษาสูง มีลักษณะแบบการ เรียน 6 แบบดังนี้ แบบมีส่วนร่วมอยู่ใน เขตสูง แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบอิสระ และแบบ แข่งขันอยู่ใน เขตปานกลาง และแบบการ เรียนแบบหลีกเลี่ยงอยู่ใน เขตต่ำ นักเรียนที่มีผล สัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษาค่ำ มีลักษณะแบบการ เรียน 6 แบบ อยู่ใน เขตปานกลาง

3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่างกัน มีลักษณะแบบการ เรียนโดย เฉลี่ยไม่ แดกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สรุปงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษา เกี่ยวกับแบบการ เรียนโดยตรงนั้น พบว่างาน วิจัยมีอยู่น้อยมาก และส่วนใหญ่ของงานวิจัยจะเป็นลักษณะการสำรวจข้อมูล เบื้องต้นว่า ผู้เรียน ส่วนใหญ่ชอบแบบการ เรียนแบบใด โดยตัวอย่างประชากรที่ศึกษาเป็นนิสิตนักศึกษาในระดับอุดม ศึกษาเกือบทั้งหมด ยกเว้นงานวิจัยของอาภาภรณ์ ศิริอาคเนย์ (2533) ซึ่งศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย โดยงานวิจัยแทบทุกชิ้นใช้ เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามที่ดัดแปลงมาจาก แบบการ เรียนของแอนโทนี กราธา และ เซอร์วิล ไรซ์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman) ทั้งนี้ ยกเว้นงานวิจัยของพัชรี เกียรตินันท์วิมล ซึ่งใช้ เครื่องมือที่ สร้างขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์ของคอลลับ ซึ่งศึกษาแบบการ เรียนของ นักศึกษาพยาบาล ยังไม่มีงานวิจัย เรื่องใดในประเทศไทยที่ศึกษาและ เปรียบเทียบแบบการ เรียน ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์ของคอลลับ ซึ่งผลการวิจัยที่ผ่านมาสำหรับงานวิจัยที่มีแบบสอบถามแบบการ เรียนของแอนโทนี กราธา และ เซอร์วิล ไรซ์แมน ได้ผลสรุปที่ตรงกันว่านิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จะชอบแบบ การเรียนแบบร่วมมือมากเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ แบบมีส่วนร่วม และไม่ชอบแบบการ เรียนแบบหลีกเลี่ยง นอกจากนี้นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงจะชอบแบบการ เรียน แบบร่วมมือ และมีส่วนร่วมมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำ แต่นิสิตนักศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำชอบแบบการ เรียนแบบหลีกเลี่ยงมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการ เรียนสูง นอกจากนี้พบว่าตัวแปรส่วนใหญ่ที่ทำการศึกษา คือ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน ระดับชั้นปี และสาขาวิชาเอก สำหรับงานวิจัยที่ใช้ เครื่องมือที่สร้างตามแนวคิด ทฤษฎีการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์ของคอลลับนั้น พบว่านักศึกษาพยาบาลมีแบบการ เรียนแตกต่าง กัน โดยมีการ เรียนแบบดูดซึมมากที่สุด รองลงมาคือ แบบคิดเอกลัษณ์ แบบปรับปรุง และ

แบบคิดอเนกนัย ความล่าช้า

งานวิจัยในต่างประเทศ

แพตริเซีย โอรูค เบิร์ค กิลด์ (Patricia O' Rourke Burke Guild 1980 : 1033 - A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้และการนำแบบการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียน วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ต้องการหาข้อมูลที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูใช้ในการสอน วิธีดำเนินการวิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบวิเคราะห์เอกสาร สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. นักเรียนมีแนวทางในการเรียนหรือแบบการเรียนรู้ของแต่ละคนแตกต่างกัน
2. คุณลักษณะของแบบการเรียนรู้ สามารถประเมินและจำแนกได้
3. คุณลักษณะของแบบการเรียนรู้มีผลต่อบุคคลในทิศทางที่ต่างกัน และมีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อแบบการเรียนรู้ของบุคคล
4. ทฤษฎีแบบการเรียนรู้ มีความสำคัญในการที่จะนำมาใช้สำรวจการเรียนการสอนในห้องเรียน
5. แบบการสอนที่มีอยู่ จะมีผลต่อแบบการเรียนรู้และผลการเรียนของนักเรียนด้วย

ยูซอฟ อีสเมล (Yusoff Ismail 1983 : 2304 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์กับแบบการเรียนรู้ของนักศึกษามาเลเซียที่ตั้งใจศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ตอนเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 126 คน ส่วนเครื่องมือที่ใช้คือแบบวัดแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ของเมห์ราเบียนและแบงก์ (Mahrabian and Bank's Measures of Achieving Tendency) และแบบวัดแบบการเรียนรู้ของคอล์บ (Kolb's Learning Style) ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. แรงจูงใจที่หลีกเลี่ยงความล้มเหลว มีส่วนสัมพันธ์กับการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรงหรือรูปธรรม (Concrete Learning)
2. แรงจูงใจที่ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีส่วนสัมพันธ์กับการเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรม (Abstract Learning)
3. กลุ่มวิชาการ (Academic Major Group) หรือระดับของโรงเรียน (Level of School) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์กับแบบ

การเรียนแต่ละแบบ

4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนถูกพบว่า เป็นอิสระจากลักษณะสำคัญของแบบการเรียนแต่ละแบบที่นักศึกษานิยมชมชอบ

ลินดา ซู แชลป์แมน โค้กเกอร์ (Linda Sue Chapman Coker 1984 : 2373- A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแบบการเรียนของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี วัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอน 2 วิธีคือ วิธีสอนที่ให้ผู้เรียนมีแบบการเรียนแบบอิสระ (Independent Style Learning) กับวิธีการสอนโดยใช้แบบการเรียนแบบพึ่งพา (Dependent Style Learning) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล 2 กลุ่ม แบ่งโดยการใช้เครื่องมือเป็นแบบทดสอบ แบบการคิด (Cognitive Style Tests) วิธีดำเนินการวิจัยด้วยการทดลองสอน โดยกลุ่มแรกใช้วิธีสอนแบบพึ่งพาหรือขึ้นอยู่กับครูผู้สอน กลุ่มที่ 2 ถูกสอนด้วยวิธีสอนแบบอิสระ ทำให้ผู้เรียนตัดสินใจด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีแบบการเรียนแบบอิสระและแบบพึ่งพา มีผลการเรียนที่แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยของผลการเรียนของนักศึกษาพยาบาลที่เรียนแบบอิสระสูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักศึกษาพยาบาลที่เรียนแบบพึ่งพาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และวิธีสอนของครูที่นักศึกษาพยาบาลชอบคือ ให้ผู้เรียนได้เรียนแบบอิสระ

เบตตี จีน คาลวาโน (Bette Jean Calvano 1985 : 2952 - A) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของแบบการเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบแบบการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงและต่ำ เพื่อศึกษาแบบการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงและต่ำ และเพื่อศึกษาว่ามีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในแบบการเรียนระหว่างระดับชั้นของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงและต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 290 คน ในระดับ 6, 7 และ 8 ในปีการศึกษา 1984 - 1985 แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่มคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูง 112 คน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำ 66 คน จัดแบ่งตาม SRA Achievement Series และใช้เครื่องมือแบบสำรวจแบบการเรียน (Learning Style Inventor๕) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ One-way Analysis of Variance ๗ ระดับสำคัญ .05 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงและต่ำ มีแบบการเรียนแตกต่างกัน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสูงจะชอบคอบสนองมากกว่า มั่นคง ชอบรับรู้ และชอบทำกิจกรรมทางการศึกษา นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะชอบทางประสาทสัมผัส ให้ครูสนใจ และชอบเคลื่อนไหวในขณะที่เรียน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ในแต่ละระดับชั้นปีจะมีความชอบแบบการเรียน การรับความรู้ การคอบสนอง แรงจูงใจจากครู ประสาทสัมผัส อุณหภูมิในขณะที่เรียนต่างกัน สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำในแต่ละเพศจะมีความชอบแบบการเรียน แสง ประสาทสัมผัส การเคลื่อนไหว อุณหภูมิ แรงจูงใจ ความมั่นคง การคอบสนอง เสียง แยกต่างกัน

จากงานวิจัยดังกล่าวมาแล้ว สรุปผลการวิจัยได้ว่า ในงานวิจัยที่เกี่ยวกับแบบการเรียนนี้ได้มีการศึกษาถึงข้อมูลที่เหมาะสมหรือแนวทางสำหรับครูในการสอน ได้พบว่า นักเรียนมีแนวทางในการเรียนหรือแบบการเรียนของแต่ละคนแตกต่างกัน มีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อแบบการเรียนของบุคคล และสำหรับทฤษฎีเกี่ยวกับแบบการเรียนพบว่า มีความสำคัญในการที่จะใช้สำหรับการเรียนการสอนในห้องเรียน นอกจากนี้ยังได้มีการศึกษาแบบการเรียนกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น สำหรับตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันจะมีแบบการเรียนต่างกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย